

PAWLO BABIAK
1133 N. FRANCISCO AVE.
CHICAGO, ILL. 60622, U.S.A.

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

ГІК VIII

ЖОВТЕНЬ — ГРУДЕНЬ 1971 Р.

Ч. 4 (18)

ПЕТРО КАЛНИЖ — КАЛЬНИШЕВСЬКИЙ

Останній Кошовий Отаман Війська Запорозького в рр. 1762 та 1765-75. Видатний адміністратор, дбав про матеріальне унезалежнення Запоріжжя від Москви та колонізував його землі.

Після зруйнування Січі його було підступно заарештовано московською владою, закуто в кайдани і заслано в Соловецький монастир, де він мутився в темному й вохкому казематі під баштою 25 років.

Помер і похований в тому монастирі 1803 року на 112 році життя.

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО»
 квартальник
Українського Вільного Козацтва
 Редакція колегія:

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
 Veterans' Brochure
 Ukrainian Cossack Brotherhood

редактор Антін Кущинський, заст. ред. Михайло Петруняк
 члени — Павло Бабяк, Володимир Засадний, Василь Іващук.

Address:

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
 2100 W. Chicago Ave.
 Chicago, Ill. 60622 — USA

ЗМІСТ Ч. 4 (18)

1. Лариса Мурович — Гимн про прапор	ст. 1
2. Мгр. Осип Губчак — До Української Великодержави	2
3. Антін Кущинський — З історії свята Покрови	6
4. Адріян Кащенко — Кошовий Петро Кальнишевський	9
5. Депутати Кошового Петра Кальнишевського	12
6. Антін Кущинський — Про українську мову в Богослужбах Задунайських Січовиків	13
7. Іван Тримайлло — Геройська смерть Семена Гризла	18
8. Іван Оліфер — Київська Дніпровська сотня Вільного Козацтва	20
9. о. Прот. Аліпій Несвідів — Українське молоде козацтво в Бразілії	22
10. Яр Славутич — Спарта	24
11. Яр Славутич — Місцями Запорозькими	25
12. Н. Рибак УСС — Слідами прадідів	29
13. Василь Шкварок — Національна свідомість і вояцькі чесноти у стрільців У.Г.А.	31
14. «ПУ-ГУ! ПУ-ГУ!» — «КОЗАКИ З ЛУГУ»	35

**

СТАВАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ «У. К.» НА 1972-Й РІК

З огляду на необхідність збільшити обсяг бодай деяких чисел «Українського Козацтва» та на зрост ціни друку й поштових видатків, а також через різницю валют, встановляємо на 1972-й рік таку річну передплату:
 для ЗСА і Канади 5. долярів, для Південної Америки 15 нових аргентинських пезів, для Австралії 3.50 австралійських долярів, для Англії 2 фунти, а для інших країн рівновартість 5 дол. ЗСА. Ціна окремого числа 1.25 дол. ЗСА.

Зaproшуємо ВШановних Передплатників та Кольпортерів, щоб краще забезпечити наші фінансові спроможності, ВИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1972 Р. ВЖЕ ТЕПЕР — ДО 1-ГО СІЧНЯ 1972 РОКУ та хоч найменші дари на пресовий фонд.

Редакція Адміністрація «У. К.»

На 1-ій стор. обкладинки портрет Кошового Петра Кальнишевського
 пензля артиста мистця мгра МИРОСЛАВА КОТИСА В Чікаго.

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

РІК VIII

ЖОВТЕНЬ — ГРУДЕНЬ 1971 Р.

Ч. 4 (18)

Лариса Мурович

ГИМН ПРО ПРАПОР

Віддаймо Прапорові честь і славу,
Об'єднаних сердець палку любов,
В боях за вільну і міцну державу
Його бійців свята скропила кров.

Вона всім вірним тайну об'являє,
Що Прапор снажить всенародній рух,
У краплях крові вічно пробуває
Дружинників і князів дужий Дух.

Із волі Бога, що кермує нами,
З їх Духом - Дух з'єднався козаків,
Освячений священими боями,
І Дух хоробрих Січових Стрільців.

До храму Прапору, як чини воїв,
Нам бойова вілунює тропа,
Війнов ще Дух підпільників - геройв
Із ланок СВУ - ОУН - УПА.

Окрилює наш Прапор до змагання
Шевченка «Заповіт» у далечінь, -
О, Боже, Боже, вислухай благання,
Новим бійцям звитягу дай. Амінь!

Амінь!

Мгр. Осип Губчак

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ

Довга відірваність від конкретних державних справ і завдань скривила наш спосіб політичного думання і спричинила те, що ми любуємося в абстрактних ідеологічно - принципіальних дискусіях. У тих спорах витрачаємо багато енергії, а мало цінно творчу працю. Ми легко підпадаємо під вплив чужих ідей і живцем пересаджуємо їх на наш ґрунт, не дивлячися, чи він для них підхожий і чи на ньому вони зможуть видати добрий плід.

Тимчасом політичної мудrostі треба шукати в рідній історії, в нашій традиції; треба нам також прислухуватися до голосу духа рідної землі. Якраз знахтування історичної традиції й того духа землі невиробленими політиками 1917 -20 рр. довело відроджену українську державність до впадку.

Кожний народ зв'язаний тісно з територією яку йому призначило Прорайдіння. Земля формує характер народів, вказує їм напрямні їхнього розвитку, немов визначує правила того розвою.

Які ж можливості розвитку дає нам наша територія?

Як на невиразних вододілах стрічаються й борються противні течії, так у житті народів перехідні землі є свідками змагань, у яких зазначується, мов приплів і відплів, перевага то одної, то другої сторони. Географічне положення України характеризує якраз та перехідність, що робить Україну битим шляхом народів.

«Ой біда чайці небозі, що вивела діток при битій дорозі» — співав уже Гетьман Мазепа. Українськими чорноморськими степами перевалювалися зі Сходу на Захід азійські орди, плили ріками здалекої Швеції до багатої Византії варяги, йшли з півночі москалі, зі заходу поляки. На Україні

схристилися культурні впливи Заходу і Сходу - Риму й Царгороду.

Вдержання самостійності на такому недогідному терені вимагає від народу великої сили, а це знову залежить від постійно настороженої боєвости і єдності. І тут нашою традицією є те, що багата, родюча земля України розлінивлювала й розм'ягчувала характер народу, а широкий степ розпорощував і не давав з'единитися.

Перехідність української території зазначується ще й у різниці, між північно - західними, лісовими, й південними, степовими землями. Лісові, на загал піскові й бідніші землі (Галичина, Холмщина, Підляшшя, Полісся, Волинь, Київщина, Чернігівщина та Полтавщина) формували характер населення в більш позитивному напрямі, вони теж завдяки своїй оборонності оперлися степовим навалам і задержали в собі державницькі традиції.

Між степовими ордами й осілим, хліборобським елементом північно - західних земель, велася довго безпощадна боротьба. Хвиля української колонізації то вливалася у степи, то знову під натиском орд відпливала. Аж після майже 900-літньої боротьби, на початку XIX ст. українська стихія остаточно стала над берегами Чорного Моря й висуненими язиками сягла по Каспій.

«Звоювавши татарів, — б'ється між собою. Україна хорує тою тяжкою хробою. . .»

Так писав ще в 1676 р. чернігівський Єпископ, Лазар Баранович. Затихла боротьба на степах, але не затихла боротьба в душі народу.

В незгармонізованій, неперетоплений крові бере верх раз державний розум, раз анархія, ведеться боротьба між творчими і руїніцькими елементами.

Можемо на основі досвіду нашого минулого й геополітичного положення України ствердити, що Україна як держава може існувати лиш тоді, коли буде сильною. Це не означає, очевидно, що Україна мусить відразу новстati як сильна держава. Певно, що вона буде з початку слабшою, але перед собою матиме до вибору два шляхи: або стати Великою Державою, бо впasti. Мала Україна може якийсь час бути буфером, а далі впаде жертвою поділу, як в андрусівськім чи ризькім мирі.

Тому потрібний нам український великороджавницький розум. І він живе в нас підсвідомо. Треба однаке увіннати його, треба, щоби він увійшов нам у кров і кістку. Бо бути сильними це для нас питання життя й смерті.

Проблема Чорного Моря.

Боротьба зі степовими ордами — це була рівночасно боротьба за досступ до Чорного Моря. Її український народ виграв. Ми стали твердо на берегах Чорного Моря й завданням відродженії Української Держави буде те становище ще більш закріпити. Тому мусять бути зв'язані з Україною такі приморські землі, як Бесарабія, Крим і Кубань.

Морська границя — це одиночка певна границя України, її вікно у світ. Україна не може стерпіти ніколи того, щоби хтонебудь усадовився на північних узбережжях Чорного Моря, або здобув на Чорному Морі перевагу. Не даром же кервавилися полки Святослава під Доростолом в Болгарії, Володимира під Корсунем на Кримі, не даром Ярослав Осмомисл замикав «брани Дунаю». Далекозорі були пляни Великого Богдана, коли посылав свого сина Тимоша сватати доньку молдавського господаря — Розанду. Думка забезпечити Україні гегемонію над Чорним Морем пробивається вже в походах Олега й козацьких виправах Сагайдачного. Отже для України геополітичним законом є: Mi-

цио укріпитися над Чорним Морем і не допустити до того, щоб якабудь постороння сила усадовилася на північних берегах Чорного Моря і добула на ньому перевагу.

Проблема Козакії.

Великий князь Олег Віццій водив свої полки не лише на Царгород, але заганявся за Волгу, за Яїк, до Каспія. Він відчував геніальним віщим геополітичним інстинктом, що, аби закріпитися на чорноморських степах і над берегом Чорного Моря, Україна мусить опанувати й ту «браму народів» між Уралем і Каспієм, яка веде з Азії в чорноморські степи і через яку віками вдиралися до України азійські орди. Чергова геополітична задача: Східні граници України мусять бути встановлені на Кавказі і Каспії.

Тут доходимо до проблеми Козакії. Ця справа, така важна для України, мало знаходить в нас зрозуміння. Радо повторяємо гасло: Україна по Кавказ і Каспій, але дуже мало є в нас людей, що визнавалися б у політичній і етнографічній структурі тих країн. Степи над Доном і Волгою, Кавказьке Підгір'я й Гори є дивною мозаїкою краєвидів і мозаїкою народів: донців, яїцьких і терських козаків, калмиків, кіргізів (козаків), дрібних кавказьких народів (осетинців - ясів, черкесів - касогів, дагестанців і т. д.) й українських кубанських козаків, що живуть на своїй території суцільною масою. Крім того українське населення порозкидане по цілій козацькій території в різних, подекуди й у значних відсотках, як некозаче населення. Також населення, що говорить московською мовою ділиться на козаків і некозаків, що є в меншості. Між тими обома відломами людності існував перед світовою війною досить сильний антагонізм.

Всі народи, що заселяють козацьку територію, хоч вони так різні мовою, релігією й расою, лучить одна спільна риса: все це народи козацькі. Відмінний спосіб життя, постійна во-

єнна служба, головним чином в кінності, витворила окремий тип козака, так, що навіть козаки, які говорять московською мовою, почуваються чимсь різним від москалів і серед них слідний сильний противосовський сепаратизм. Змагання козацьких народів творити своє власне життя виявилося в 1917 році в формі союзу Дону, Кубані, степових і гірських народів, а після його впадку в ідеї видвигненій козаками націоналістами в їхній преці, — створення незалежної Козакії.

Яке наше становище до неї? Як погодити з нею вимогу української державної рациї — поставлення українських границь на Кавказі і Каспію? Чи не треба, як цього хочуть деякі наші гарячі голови, рішити цю справу підбоєм?

Така розв'язка справи — не є ніякою розв'язкою, бо до такого завоювання відроджена Українська Держава і так уже загрожена звідусіль не підійметься. Війна України з Козакією була б трагедією обох і кинула б їх знову в московське ярмо. Реальні умовини кажуть числитися зі сильними зростами націоналізмів козацьких народів і тому розв'язки козацької проблеми треба шукати на іншій дорозі.

Передовсім треба зазначити, що Козацька Держава це не утопія. Як вище сказано, є щось — оте Козацтво, — що лучить козацькі народи, а козацька територія, не зважаючи на різнородність краєвидів, творить своєрідну geopolітичну цілість. Територія нинішньої Козакії вміщалася менш-більш в державі Золотої Орди, описля в Астраханськім Ханаті, а врешті існування Союзу Дону, Кубані, степових і гірських народів свідчить про можливість концепції Козакії. Її упадок — ніякий протидоказ, бо впала ж і Українська Держава!

При розгляді проблеми Козакії треба взяти під увагу особливе значення Кубані для України. В моменті розділу большевицької Москви Велика Ук-

райна, вичерпана війною і загрожена звідусіль, може, взявши під увагу можливість анархічних виступів і крамол серед українців, опиниться, хочби й часово, під перевагою чужих сил. У тому часі Кубань, яка найбільше віддалена від панівних досі метрополій, Варшави й Москви, може служити захистом для якогось українського центру, незалежного від чужих впливів. Пригадаймо, що таку ролю — роля «резервуара сил» чи «відскочні», Кубань уже нераз відограла в нашій історії. На далеку Тъмуторокань втікали в тяжких для себе хвилинах пані князі — ізгої, там збиралі війська і йшли опісля відбивати свої батьківщини. Слід тут іще зазначити, що кубанці відзначаються вродженим державницьким і традиціоналістичним інстинктом і тому при відбудові Української Держави Кубань може відіграти поважну роль.

Дальше: один погляд на мапу вкаже нам, що в geopolітичному комплексі Козакії українська Кубань має дуже поважне значення. Без Кубані границі Козакії мали б дуже круті і нефоремний вигляд, без неї Козакія не могла б опертися о свою природну підставу — Кавказ, і тому без Кубані саме існування Козакії було б дуже проблематичне.

Якраз ця вага Кубані предестинує її відіграти в союзі народів Козакії передову роля. Український елемент в Козакії може й мусить своє значення використати і старатися все тісніше зв'язувати Козакію з нами, довести її до якоїсь форми державного зв'язку з Україною. Це одинока розв'язка проблеми. Серед козацьких народів вага порозуміння з Україною належить доцінювана.

Нема незалежної Козакії без незалежної України і незалежної України без незалежної Козакії.

Московська квестія.

Очевидно, черговою вирінає московська квестія. Вона без сумніву зв'я-

зана з таким чи інакшим вирішенням проблеми Козакії. Від наладнання українсько - козацьких відносин, а тим самим скріплення південного Сходу Європи, залежатиме й наша поставка до Московщини. Найближче наше завдання — звести Московщину до її етнографічних меж. Нпр. — Сибір, подібно як і інші, — нині під московським ярмом — краї, змагають до самостійності. Це природні союзники України. Наладнання з ними сусідського співжиття — це одинока можливість обмеження на-завтра московського імперіялізму, що є найбільшим ворогом української самостійності.

Як дальше, після завтра розвинеться московська квестія, це інша справа. Деякі природні дані, як великі східно-європейські ріки й ін., можуть ще колись вказати нам старі шляхи Володимира Великого.

На шляху з «Варяг у Греки» (Білоруська квестія)

Київська Держава сягала на північному заході до Балтійського Моря, де її найдальше висууненими станицями були Новгород і Юрій (Дорпа.) в Естонії, залежний Ярославом Мудрим. Українська Держава мала тоді повну владу над шляхом «із Варяг у Греки». Продовження тої політики до деякої міри бачимо у Литовсько-Руськім Князівстві. Опісля до змагання за перевагу на тому терені стала Ягайлонська Польща, а ще пізніше Росія Романових. Однаке лише панування України може забезпечити на тім просторі тривалий мир, бо ж вона враз із братньою Білоруссю, не потребує для здобуття переваги поневолювати чужі етнографічно простори. Отже наш черговий геополітичний засон звучить: з Білоруссю увійти в державну унію, яка дасть Україні перевагу на шляху з Балтійського до Чорного Моря і скріпить її становище супроти Заходу.

Для Білорусі така унія є життєвою конечністю, бо її геополітичне положення:

вододіл і поміст між північною прибалтійською озерною площею й поліськими болотами, — характеризує також перехідність, як положення України. Отже без тісного зв'язку і помочі України сама Білорусь вдергатися не зможе. Україна ж для Білорусі це одинокий сусід, із яким вона не має історичних спорів. Ця думка знаходить у білорусів належне зrozуміння й це дуже позитивне явище, зумовлене геополітичним положенням і довголітньою історією обох країн у спільному змагу до завершення вільною державою для своїх народів.

Кінцеві завважання

Світ стоїть на передодні великих подій. Будуча війна буде не лише війною народів і рас, але й інтернаціоналізму з націоналізмом. В тій ідеологічній війні буде йти змагання за те, чи світ має бути побудований на засадах здорового націоналізму, чи комуно - московського інтернаціоналізму. Боротьба це дуже трудна. Московський народ має в своїх руках незвичайну зброю: вирафінованість, посунену до крайніх меж. Це не випадок, що центр безбожництва й інтернаціоналізму, це нині Москва. Звідси москалі, використовують темні сили інтернаціоналізму, для своїх імперіялістичних амбіцій, підпалюють цілий світ. Коли ж Україна поборе Москву, то тим самим завдасть останній смертельний удар інтернаціоналізму. Темні міжнародні сили добре це знають і стараються українську націю розложити.

Ми ж тим більше мусимо тому світові протиставитися й ясно здавати собі справу з нашою великої місієй. Як нашою національною цілюю є оте змагання до синтези Сходу й Заходу, так і в перебудові європейського Сходу завданням України буде створити під своїм проводом Державу, яка буде синтезом тенденцій до творення великих державних геополітичних комплексів і націоналізму.

Однаке ясно, що така Великодержа-

ва можлива лише при твердій, народом встановленій владі й при об'єднанні всіх людських сил своїх і зичливих сусідів та при використанні усіх природних ресурсів. Лише твердда влада може бути тим об'єднуючим і притягаючим чинником для свого і других народів, що може забезпечити

Україні постійний лад — передумову державної сили. Рішаючим чинником буде тут український патріотизм. Щоб Україна могла існувати, як держава — мусить бути сильною, мусить стати великородженою. А сильною буде Україна лише при твердій владі. Таккаже нам твердий і безоглядний закон нашої Землі.

Антін Кущинський

З ІСТОРІЇ СВЯТА ПОКРОВИ

Ще з давніх давен в нашій далекій Україні Свято Покрови Пресвятої Богородиці було одним з найулюбленіших свят. Історія цього свята є для нас особливо цікава, бо вона вказує що свято Покрови має не лише значення церковне та козацько - вояцьке, але набрало всенароднього і навіть державно - національного характеру.

Старі церковні хроніки кажуть, що свято Покрови було встановлено в Греції в пам'ять перемоги над сарацинами. Сталася та перемога завдяки з'яві Божої Матері оборонцям Царгороду в 903 році через українських святих Андрія Юрійовича та його учня Єпифанія під час молитви у Влахернській церкві. Але це свято в Греції забулося. З історії ж знаємо, що греки не завжди були прихильні до своїх північних сусідів за Чорним Морем, то є наших предків русичів. Бували часи і ворожих відносин. Може саме тому ціsar Константин Багрянородний, правнук ціsаря Василя Македонця, до часів якого відносилось згадане чудо, казав, що Св. Андрій Юрійович бачив Божу Матір з омофором не під час сарацинської облоги, а раніше — у 860 році, коли Київський Князь Аскольд напав на столицю Греків. Тоді, мовляв, патріярх Фотій і ціsar Василь, бачучи, що столиця не встоїться перед русичами, пустили чутку про те чудо. Можливо, що через таке, хоч і пізніше перероблення легенди, свято Пок-

рови поступово втратило в Греції свою популярність.

В Україні ж свято Покрови урочисто святкуються від XI - XII століть і набрало яскраво національного колориту. Академік Голубинський вважає, що це свято є виключно українське і допускає, що греки взяли його від нас та доробили згодом виценаведену легенду. Тим більше, що аналогічна легенда існує в козацьких літописах про подібне видіння Божої Матері над козацьким загоном, що його оточили з усіх боків татари. Знаємо також про другу подібну легенду вже пізнішого часу про Почайївську Божу Матір, що спасла монастир від турків і татарів.

Почитання ж Божої Матері у нас глибоко вкорінено ще за княжих часів. Ще Володимир Великий в 990 роках дав збудувати в Києві Десятинну церкву в честь Різдва Пресвятої Богородиці. Князь Мстислав у Тмуторокані на Кубанщині вібудував теж церкву в честь Пресвятої Діви Марії як сповнення обіту за поміч у битві проти касогів. Просив допомоги у Пречистої і князь Ярослав Мудрий перед великою битвою з печенігами в 1034 році і згодом збудував над одною брамою київських мурів, що звуться «Золоті Ворота», церкву в честь Благовіщення Богородиці. В 1037 році при посвяченії тієї церкви Князь передав в опіку Богородиці столицю, свою державу й цілий народ український, як каже

літопис: «Передал люди своя і град святий Всеславній, скорій на поміч християном Святій Богородиці». Князь Ярослав Осьмомисл побудував церкву в XII ст. в честь Пречистої Діви в Крилосі біля Галича. Король Данило побудував церкву також в честь Богородиці в Холмі. Князь Ізяслав пода-рудав в Києві ченцям одну гору для збудування там церкви Успіння Пресвятої Богородиці.

Це все дуже знаменні факти з нашої історії тому, що в ті часи подібної любови й довірія до Матері Божої в такій формі не виявляв жадний народ навіть і там, де християнські традиції були давніші і старіші від наших...

Культ Божої Матері з княжого двoru, з церкви, з міста скоро переносяться на військове життя, бо ж військо українське, спершу княжі дружинники, а потім зокрема - козацтво будо й буде у нас еманацією народу. І ось в тій гуртовій українській вірі в опікунчу силу Божої Матері лежала вікова сила українського вояка. Це ж бо від найдавніших часів Свята Покрова була його опікунчим символом та постійним джерелом духовної сили віри, активності й посвяти.

Тому то в Україні завжди було багато церков на честь Покрови Божої Матері та було так багато, аж до 350, чудотворних образів Пресвятої Богородиці.

Тієї традиції не зломили жадні ворожі грабунки, що думали позбавити нас джерела небесної допомоги, джерела віри й сили, в яку так глибоко вірив наш народ за старих часів та не кидає її й тепер помимо безбожницьких старань наших ворогів. Коли говоримо про грабунки, то маємо на увазі той факт, коли суздалський князь Андрій, названий москвинами «Боголюбським», 8 березня 1169 р. ограбував у Вишгороді ікону Богородиці «Пирогощу», що теж звалася «Вишковською» і вивіз її спершу до Суздаля потім до Володимира на Клязьму, а звідти 1395 р. її перенесено до Мос-

кви і названо «Володимирською», щоб серед наших народніх мас забуло-ся про її давню назву, походження і право нашої власності. Другий факт грабунку вчинили поляки 1382 року в Белзі, коли Володислав Опольський забрав звідти ікону Божої Матері і переніс її до Ченстохови, де вона в тому полоні знаходиться і досі.

Пізніше були ще інші старання з боку наших ворогів зменшити або по-низити значення святопокровських святкувань. Наприклад, за московського царського панування ті «правителі» звернули увагу на зміст стародавнього акафиста на честь Святої Покрови, бо в його словах побачили характеристику самих себе. Тому на підставі «Цenzурного Уставу» 1828 року московський генерал Бутурлин наказав викреслити з акафисту такі уступи: «Радуйся незримое укрощене владик жестоких і звіropодobних! Со-віти неправедних князів розори і зачи-наючих рать погуби!» В сучасній українській мові те значить: «Радуйся невидиме приборкання правителів жо-рстоких та звіropодібних. Поради неп-раведних князів знищ, а тих, що зачи-нає війну, погуби!»...

Нарешті, з найновішої історії пригадуємо закон мадярської влади з 1902 р. графа Апонія, яким на теренах нашого Закарпаття було урядово «скасовано» наше свято Покрови, бо, як сказано в тому законі, те свято має «славянсько - народну закраску». Однаке той закон серед наших народніх мас українського Закарпаття ще більше підніс почитання того свята.

Отже культ почитання Покрови Матері Божої ніколи не припинявся на Українських Землях, а далі ширився...

За часів Козаччини, на Січі Запорозькій, яка тоді була центром українського самостійницького руху й чину, січова церква, побудована 1569 р., була присвячена Покрові Богородиці і це чи не найбільше в те часи причинилося до спопуляризування в Україні цього свята. В тій запорозькій церк-

Запорожці на іконі Січової Покрови

кві красувався запрестольний образ Козацької небесної Покровительки. На ній зображені козаків в мальовничих жупанах з контушами, у сап'янцях, як вони з кривими шаблюками при боці, молитовно підносять свої голови до неба, де в хмара постать Божої Матері своїм святим омофором прикрає славне українське воїнство, яке боролось за вітчизну й віру православну. . .

На одному зі стягів козацького війська було також зображені Богородицю з омофором в руках. Те зображення відновилось на деяких прапорах нашого новітнього війська 1917 - 20-х років та на прапорі Карпатської Січі 1939 року. Те ж зображення є приписане на прапорах сучасного Українського Вільного Козацтва. . .

I пісня бойова запорозька — «Нам поможе Святий Юрій і Пречиста Мати турка звоювати» збереглась до наших днів. А ще й тепер в нашій церковній музиці на Вечірних Богослужбах збереглась потужна мельодія козацького співу така, що й тепер в найглибший закуток прочулої душі доходить «До Твоєї ласки припадаємо, Богородице Діво і Молитов наших в час журби не одкинь, а від бід визволяй нас. Єдина Чиста і Благос-

ловенна, Пресвята Богородице, спаси нас!». . .

Коли ж прийшли часи першої української еміграції за Гетьмана Мазепи, його наступник Гетьман Пилип Орлик і його екзильний уряд склав на чужині 1710 р. нову «Конституцію» майбутньої вільної Козацької Української Держави по таємній згоді з Гетьманом України Іваном Скоропадським. В тій Конституції свято Покрови було встановлено третім найбільшим річним святом українським після Різдва Христового та його Воскресіння. Тієї постанови, яким це свято стало, отже, державним святом, ніхто досі не змінив і не відкликав. Тому та постанова є для нас і на сьогодні в силі і духовно зобовязуюча.

За гетьманування Данила Апостола 1734 року частина запорожців повернулася в Україну і принесли з собою той чудовий запорозький образ Св. Покрови і їм було дозволено ту святиню поставити в мурованому храмі в Іржавці на Полтавщині. Між річками Підпільною й Базавлуком збудували воїни Нову Січ і побудували церкву також з традиційною Святою Покровою.

А ось ще одна, вже свіжа, сторінка

історії свята Покриви. Це 14 жовтня 1947 року, коли Командування Української Повстанської Армії з нагоди річниці засновання тієї формaciї видало такий наказ: «Для зафіксовання цього історичного моменту, день 14 жовтня, що збігається з історичним Козацьким Святотом Покрови, вводиться як святочний день Української Повстанської Армії».

Мабуть невидима ірраціональна сугестія предків із засвіту, їхній досвід і мудрість подиктували з їх загробного вічного життя той акт передачі УПА під покров Богоматері. Ця відновлена традиція звязала нашу найновішу добровільну вояцьку формaciю ще одним узлом з нашою Козаччиною, з нашою історією. Ця традиція є ланкою вічності та викликала підхоплення того гасла і всіма тими, що ще не згубили в собі козацького серця, в кого ще пульсує козацька кров, в кого ще живе і говорить християнська козацька душа, а не розпорощилась в мирській переходячій суєті,

не загнилась в розкошах матеріально-го життя на чужині або не пішла служити чужим ідеям, чужим інтересам.

Це найшляхетніший зворот до наших історичних святих традицій. Це відновлення старих вояцьких всенародніх і державних традицій нашого християнського тисячеліття. Це віднайдення українцями самих себе. Це відкопання прецизіонного джерела козацьких духовних і фізичних сил, потрібних нам тепер так само, як вони були потрібні для наших далікіх предків в боротьбі за волю України проти 22-х загарбницьких націй, в минулому вже відбитих і покорених. Нам лишилося побороти останнього наїздника на нашу Рідну Землю — безбожного Москвина. Це станеться, бо наша небесна Покровителька вимолить у Господа кінець нашим карам за гріхи наші й предків наших і нам допоможе щоб знову засіяла над Україною Благодать Божа і відродилася вільна незалежна Українська Держава!

Адраян Кащенко

КОШОВИЙ ОТАМАН ПЕТРО КАЛЬНИШЕВСЬКИЙ

(Скорочено за «Оповіданням про славне вейсько. . .»)

Калніж, або Кальнишевський, родом був з військової старшини Лубенського полку і, не вважаючи на те, що зовсім не зновав грамоти, був чоловік досвідчений, розумний і дуже побожний. Року 1763 він збудував церкву у Лохвиці, року 1768 церкву у Межигорському монастирі і року 1770 церкву у Ромнах.

Ще трохи раніше обрання Кальнишевського на кошевство, а саме 10 листопада 1764 року, указом цариці Катерини II гетьманство на Україні було в останнє скасовано, і знову Україна почала управлятись колегією з чотирьох росіян та чотирьох українців.

Фактичним же управителем України а разом і Запорожжя, став граф Румянцев.

Першою подією при Кальнишевському було нове «описаніє» земель Війська Запорозького. Кальнишевський знав, що всі сусіди заздряться на вільні запорозькі степи і що єдиний засіб зберегти їх, це залюднити сомому Війську Запорозькому, і от він з перших же місяців своєї праці почав приохочувати козаків з України переходити на землі Запорожжя. Та даремні були заходи Кальнишевського і це залюднення земель було заражовано у провину Війську Запоро-

зьому: пани сенатори довели цариці, ніби запорожці для того заводять у себе хліборобство, щоб не залежати економічно від Росії і відокремитись від неї.

Липня 18, року 1767 Кіш Запорозький виряжав у Москву депутатів, викликаних туди для участі у складанні «нового уложення», і козацька рада надала їм наказ про те, чого вони повинні домагатись для Запорожжа. Зазначимо тут найголовніші пункти: 1.) Потвердження прав і стародавніх вольностей Війська Запорозького. Щоб те потвердження записати для «незабвенності» в генеральне «уложеніє».

2.) Щоб землі, одмежовані Донсько-му Війську та під Ново - Сербію, Славяно - Сербію і Ново - Слобідські полки, були повернені Війську Запорозькому.

3.)Щоб кріпости й редути: Старо - Самарський, Ново - Січовий, Камянський, Біркутський, Микитин, Кодацький та Ялизаветин були поруйновані, а землі повернені запорожцям.

4.) Щоб Військо Запорозьке підлягало не «малоросійській колегії», а колегії «закордонних справ».

5.) Щоб було забрано з запорозьких земель всі команди й відділи військ російських та пікінерських. . . Всі ті заходи запорожців пішли у нівець. . .

При Кальнишевському занепав і віковічний звичай військовий — обрання що-року вільними голосами кошового отамана. . . Через те запорожці, починаючи з 1765 року, не скидали Кальнишевського з уряду.

(Далі автор описує участь запорожців у війні Москви з Туреччиною. Подробиці пропускаємо. Ред. «У. К.»)

У війні Москви проти Туреччини всі відділи запорожців воювали сміло і стали російському війську у великий пригоді. . .

За службу Запорозького Війська цариця Катерина 5 січня 1771 р. видала указ, котрим «за отлічнє в прошлу і нинєшню кампанії отлічно-

храбреє протіву непріятеля поступкі і особливое к службے усердіє» пожалувала Кальнишевського золотою медалею, обсипаною самоцвітами, з портретом цариці. . .

Після цього року при царськім дворі стало звичаєм, або, сказати б, увійшло в моду, приписуватись вельможам у запорозькі козаки. . .

Частина запорожців на Дунаї була під рукою Потьомкина і їхнє життя звичай та сміливість так йому подобалися, що він схотів приписатись до запорозького товариства і звернувся з приводу того до кошового листом од 15 квітня 1772 року, у котрому, зовучи Кальнишевського батьком, просив милостиво приписати його до Кущівського куріння. Запорожці приняли Потьомкина у товариство і дали йому січове прізвище Грицька Нечоси, з приводу того, що у князя на голові був пишний парик. Коли Кольнишевський прислав Потьомкину атестата на козацтво, той окремим листом дуже йому за те дякував і дав обіцянку завжди оберігати інтереси Війська Запорозького. Вся Січ була дуже задоволена одповідью Потьомкина і, зрозуміло, що нікому під той час і на думку не спадало, що новий товариш Нечоса через кілька років згубить Запорожжа.

Тільки коли 10 липня 1774 року Росія підписала з Туреччиною Кучук - Кайнарджійський мир, всі надії запорожців розвіялися, як дим у повітрі. Всякі компліменти з буку урядовців у бік запорожців скінчилися. . .

Врешті цариця Катерина II погодилася з думками вельмож: в квітні р. 1775 видала Потьомкину наказ одібрати від Війська Запорозького зброю і скасувати його на завжди. Потьомкин доручив виконати царський наказ генералу Текелію. . .

Серед ночі на 1 червня генерал Текелій наблизився до Січі, обложив її своїм військом, повістувавши у кількох місцях гармати і частиною війська підійшов мало не до самих січо-

в'их окопів. У Січі ту ніч всі спокійно спали, бо ніхто не сподівався ні з якого боку лиха, і тільки світом, побачивши білі намети російського війська та наведені на Січ чорні пащи гармат, запорожці заметушилися у Січі. Хто був простіший, той думав, що знов починається війна з турками і запорожці мусять іти разом з московським військом, але старі січовики сумно покивали сивими чубами: «Не на турків дивляться московські гармати», говорили вони.

Після снідання Текелій прислав на Січ одного з полковників, закликаючи військову старшину прибути до його табору. Коли той полковник, переказавши, що йому було наказано, вийшов з Січі, Кошовий отаман Кальнишевський вийшов з усією старшиною на майдан, де стояли натовпи козаків і с питав: «А що панове товариство будемо тепер робити? От кличе нас москаль у гості, чи йти, чи не йти? Це так, що як підеш, то може назад і не вернешся! Чи віддамо Січ москалеві, чи не віддамо?»

Між запорожцями сталося замішання: більшість не хотіла коритись, а хотіла зброєю обстоювати свою волю і свою матір Січ. Інші ж що мали зімовники, хутори та худобу, були за те, щоб скоритись, аби зберегти своє майно. Счинилася між двома партіями колотнечка. Кальнишевський умовляв не змагатись, кажучи, що хоч би навіть запорожці й побили Текелія, то цариця прислала б ще більше військо. Але промови Кальнишевського не робили впливу: запорозьке лицарство мало акасування Січі за нечувану кривду і хотіло змагатись навіть без надії на перемогу, а лише на те, щоб, як казали запорожці, не затоптати у болото козацької слави. . .

Тим часом Кальнишевський вбрався у найкраще вбраниння, надів на шию царську медаль з самоцвітами, взяв у руки хліб з сіллю і разом з суддюю Павлом Головатим, писарем військовим Глобою і всіма курінними ота-

манами пішов з Січі до московського стану. Тільки не допомогли Кальнишевському ні покірливість ні зароблені ним од цариці медалі: Потьомкін вже упевнiv царицю Катерину, що запорозький кошовий разом з суддюю й писарем — злочинці, варті смертної карі. Кальнишевського, Павла Головатого та Глобу було у наметі Текелія заарештовано і закуто у кайдани і під великою вартою було виражено до столиці. . .

(Опис того, як відбулося руйнування Січі, що докладно описав А. Кащенко тут не подаємо, бо тримаємось теми, призначеної особі кошового Кальнишевського. Ред. «У. К.»)

Доля Кальнишевського, Глоби й Головатого була дуже сумна. Продержавши їх рік у Московській вязниці, неначе для слідства, Потьомкін 14 травня 1776 року подав цариці доклад про те, що «в'єроломное буйство» тих запорозьких старшин «столь веліко, что по всяким законам оні заслужілі по всей справедлівості смертную казнь», а проте, не бажаючи їхної смерті, Потьомкін радив цариці замість смертної карі завдати їх у неволю до північних монастирів.

З великою таємницею і під пильним доглядом Кальнишевського було перевезено до Архангельську, а далі в Соловецький монастир, і там вкинуто у вогкий та холодний льох під монастирською баштою. До стелі у тому льосі було біля дверей три аршини, а у другому кінці тільки півтора аршини. Світу майже зовсім не було. «Содержувати» колишнього кошового ігумену було наказано дуже сувро і з льоху його виводили до монастирської трапези тільки тричі на рік: на Великдень, на Спаса та на Різдво, та в ті дні йому не дозволялося заговорювати з сторонніми людьми.

У такій тяжкій неволі Кальнишевський пробув 25 років, і тільки по указу царя Олександра I з дня 15 березня 1801 р. колишнього кошового отамана помилувано, та він уже не

мав сили скористуватись волею і лишився до смерті у Соловецькому монастирі. Помер він на 112 році життя 31 жовтня 1803 року. Згодом над дімовою Кальнишевського покладено нагробок з таким написом: «Здесь

погребено тело в Бозе почившаго кошевого бывшой некогда запорожской грозной Сечи Казаков Атамана Петра Кальнишевского, сосланного в сию обитель по Височайшему повелению в 1776 году на смереніе.»

«МОСКВИНОВІ НЕ ВІРЬ, БО ВІН НЕ ЇСТИМЕ, ДОКИ НЕ ЗБРЕШЕ!»

(З народньої мудrosti.)

«ВСЕ ЖИТЯ МОСКОВЩИНИ ПЕРЕСЯКНЕНЕ БРЕХНЕЮ.»

(А де Кустін - «Ля Русси 1839.» Париж 1846)

ДЕПУТАТИ КОШОВОГО ОТАМАНА КАЛЬНИШЕВСЬКОГО НА ЦАРСЬКОМУ ОБІДІ

На обіді, котрий цариця звеліла справити Запорозьким послам, ім подали до страви ложки з такими величими держаками, що чоловікові ніяк не міжна було донести їх до рота. Тоді січовики почали годувати ними один одного, самі з того глузуючи. Якось два поважні царедворці, проходячи поміж столами, зупинилися і один з них спітав у другого по французьки, — бо думав, що козаки сієї мови не второпають: — «І де сей дурний народ родиться?» — «Звісно, у їх дурацькій хохландії» — одказав другий. Близчі запорожці, почувши таке, переморгнулися по-між себе і почали голосно, щоб ті пани чули, та-

ку розмову: «Ой-ой-ой, брате мій, та й панів же тут яка сила!». — «Та все які великі, та розумні!» — одказав другий. — «І де вони тільки родяться?». — «Звісно, де: у Петербурзі та Москві». — «А де вмірають?» — спітав перший. — «Вмірають у Сібіру та на Камчатці!» — одказав другий. Сим він натякав на те, що панство се хоч і велике, та не має волі й краплі, так, що навіть не може сказати сьогодні, що спіткає його завтра або де він опиниться на заутра. Закрутіли пани носами, почувши таке, та й пішли геть...

(З «Історії України-Русі» Миколи Аркаса ст. 362-363).

Антін Кущинський

ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ В БОГОСЛУЖБАХ ЗАДУНАЙСЬКИХ СІЧОВИКІВ

«Коли я молусь чужою мовою, то хоч дух мій молиться, та розуміння моє залишається без плоду. Що мені робити?»
(З послання Апостола Павла до коринтян)

З нагоди 50-річного ювілею УАПЦеркви.

В цьому 1971-му році патріотичне українське суспільство відзначає золотий ювілей відродження Української Автокефальної Православної Церкви, що сталося в Києві в жовтні 1921 року на чолі з св. п. Митрополитом Київським і всієї України Василем Липківським. Історичне значення тієї події для української нації є таке велике, що участь в урочистих відзначеннях беруть не тільки українці провославного віровизнання, але своє узnanня історичної величині того акту виявляють також патріотичні кола українських католиків. Рідко яка редакція не присвятила своїх сторінок для теми про автокефалію Української Православної Церкви.

Особливо глибоко усвідомлюємо значення для України проблеми незалежності нашої Церкви від інших чужих церков ми — колишні вояки, що зі зброєю в руках боролись за Волю України і за самостійність її Держави і за ту ідею жертвували своїм здоров'ям і життям. Бо ж не уявляємо собі державної самостійності, коли духовно - релігійне керування життям нашого народу лишалося б в руках проводу чужої церкви з чужої держави. Міністер Ісповідань Української Держави О. Лотоцький на церковному Соборі 12 листопада 1918 року оголосив таку засаду, ухвалену кабінетом міністрів. . . «в самостійній Державі має бути й самостійна Церква». Пізніше той же міністер був автором і урядового декрету 1 січня 1919 року

про автокефалію нашої Церкви Православної.

Історія учиє, що будова власної держави тільки тоді матиме успіх, коли її поблагословить свята Церква, бо релігія була, є й буде основою духовного організованого життя нації. Бо «без Бога а ні до порога» — так учиє наша народня мудрість. Але тільки своя незалежна Церква, що відповідала б національній духовості, традиційним потребам та стремлінням нашого народу, може давати конструктивну духовну опіку його державному життю.

Тему про історію й значення автокефальної Української Православної Церкви широко описують сучасні церковно - релігійні й громадсько політичні органи без різниці віровизнання їхніх редакторів. Ми ж тут хочемо торкнутися тільки одної невіддільної від теми про автокефалію справи, а саме про вживання української мови в Богослужбах, що, як відомо, увійшло широко в практику Українських Православних Церков після Відродження УАПЦеркви 23 жовтня 1921 року.

Але ніяка акція в житті нації не повстає випадково та несподівано. Так і вживання рідної мови при Богослужбах наростало поступово у виявах ідейних ініціаторів, що не на словах, а на ділі вказували шлях до активного здобування наміченої мети. Так було і з українською мовою в Українській Православній Церкві. ВПреп. Отець Протопресвітер Олександер Биковець в статті « Відродження Української Ав-

токефальної Православної Церкви» (Ювілейний Календар УАПЦ на 1971 Рік Божий, на ст. 23) подає слідуоче: «9 травня 1919 року в Мазепинському Соборі св. Миколая на Печерську відбулася перша відправа в українській парафії при кількatisичному здвижі вірних Києва. В неділю Всіх Святих — в Андріївському Соборі, а 12 липня 1919 року була відправлена повна Літургія українською мовою в споконвічній святині України — Св. Софії Ярослава Мудрого.»

Трохи пізнішу дату подає проф. Д-р Іван Розгін («Овид» ч. 2, Чікаго квітень - червень 1971 р. на ст. 9) в статті «Значення відновленої в 1921 році УАПЦ у визвольній боротьбі українського народу», а саме: «Перша Служба Божа українською мовою відбулася 22 травня 1919 року в Микільському Соборі на Печерську. Хором керував сам М. Леонтович, який уперше виконав написану ним літургію». Далі автор подає, що за ту Службу Божу в українській мові було покарано всіх священиків, що брали в ній участь.

Такі дані ми навели про церковні відправи в українській мові в Києві в 1919 році. Тепер хочемо занотувати тут свої спогади ще з 1918 року (весна, літо й осінь), коли автор цих рядків, як кол. старшина російського війська, що хоч і мав закінчену російську Військову Школу («Воєнное Учіліще Велікаго Князя Константіна Константіновіча в Києве») і був Сотником Українського Вільного Козацтва (командиром Кременчуцької сотні), але, бажаючи служити в українській регулярній армії, вступив для старшинського перевищту в Українську Київську Інструкторську Школу Старшин, яку й кінчив в осені того ж 1918 року. В тій школі для старшин була домова церква, в якій правив Богослужби українською мовою о. Юрій Жевченко, він же наш талановитий професор української літератури. Зтих часів особливо яскраво врізалась

мені в пам'ять відправа молебня з присягою на вірність Українській Державі, що відбулася при закінченні курсу школи і вже не в домовій церкві школи, що містилася в будові кол. «Інженерного Воєнного Учіліща» на Звіринці, а полева — на майдані перед школою.

... Всі старшинські сотні вишикувались при зброї. Серед майдану посередині підвищення для Богослужби. . . Ось підіздить авто Військового Міністра генерала Рогози. Для його зустрічі залунала команда начальника школи генерала донського козака Максимова: «Струнко! Панове Старшини!» Міністр приймає рапорт, обходить наші сотні, вітається і незабаром нова команда: «На молитву! Шапки геть! I ми вже слухаємо Святу відправу молебня рідною укрїнською мовою а потім незабутню проповідь любого Панотця. Милім, душевним та чутким голосом та ішкрою добірною українською мовою вітає нас з наближенням величного моменту святої присяги. . .

Пригадуючи свої тогоджні переживання, переношуся у думці до того давнього, минулого, в якому я виростав і серед якого у родині моїх батьків вирувало почуття всеж таки національної відрubності від пануючої московщини. . . У моїх батьків не появився зв'язок з селом, а воно було українським резервуаром всього природнього, самобутного, старовинного. Там бо з роду в рід передавалася пам'ять про славу козаччини Запорозької Січі. Т і в нашій родині вона жила ще від прадіда - козацького Значкового Товариша Дмитра Куцинського - завідувача переволочинського перевозу через Дніпро.

Але прадідівська віра, що вже встигла, перебуваючи віками в московському полоні, набрати московської мовою форми і порядків, а з тим поступово і глибших впливів московської надвлади, була тим найконсервативнішим цементом, що сковував душу і

тримав її асимілюючи з покоління в покоління. . .

І ось, чим глибше я заслухувався в ті рідні слова святих молитов при Богослужбах в нашій церкві Української Інструкторської Школи Старшин, так тепер чарівно й тепло зрозумілих, а зокрема в ті хвилини перед історичною присягою, тим дужче та мімовільна психологічна духовна повязаність з московською церквою рвалася в моїй душі, відходила в безповоротне забуття. . . Всією істотою в ті хвилини відчував і усвідомлював, що коли н. віть з Богом вже говоримо своєю мовою, то ми справді стаємо вже дійсно вільним народом, незалежним і в психіці від Москвищіни з її мовою, а дійсно робимося синами України, України, що вже ставала на порозі перед великим історичним іспитом на своє нове, незалежне державне буття...

Таке відроджуюче психично - духовне і ціональне значення мало для нас тодішнє впровадження української мови в Богослужби нашої Православної Церкви.

Тут мимоволі приходить на думку протилежне негативне й асимілююче значення для Української Справи і для Української Церкви допущення тепер на еміграції деякими ієрархами англійської мови до уживання в організаційному житті та в Богослужбах нашої Церкви. Це явище чим далі, тим частіше спостерігаємо вже і в українській церковно - релігійній журналістиці. Чи ж таке «приспособлювання до обставин» — «йти з водовою» деяких провідників наших Церков сприятиме збереженню української духовості та плеканню української церковної самобутності й української церковно - релігійної культури та збільшуватиме відпорність проти асиміляції наших людей ??? Ні! Ні! і тисячу разів ні! . . **«О темпора! О морес! О часи! О звичаї!»**

Але повертаємось до теми.

Слідував акт урочистої присяги про який колись ще напишу. Тут тільки згадаю, що тому, що при

тому урочистому Богослуженні й акті була присутня велика маса народу, що оточила навколо наш майдан, і чутка про ту подію рознеслась по Києву, то о. Юрій Жевченко мав якісь неприємності від духовної влади, що тоді в Києві ще була в руках московського єпископа, але начальник школи генерал Максимів дістав подяку від якоїсь української державної установи, (точно назви її не пригадую) за те, що в школі було запроваджено Богослужби в церкві на українській мові.

Ще пару слів про нашого любимого Панотця Юрія Жевченка і натхненого викладача української літератури. За часів Митрополита Василя Липківського його було висвячено на Єпископа УАПЦ Сквірського. Потім він був Єпископом Полтавським і Архиєпископом Одеським. Пізніше загинув смертю мученика в московському концентратку в Караганді. Хай же Господь Бог Милосердий пошиле Йому Мученикові за Бога й Україну і моєму військовому хресному Батькові, на руки якого я складав присягу на вірність Україні, вічний спокій і в селищах праведних оселить.

З таємниць архівійського архіву.

Тепер заглянемо до давніших часів, до матеріалів, які показують, що ще наши запорозькі козаки, емігрувавши після зруйнування Січі за Дунай та перебуваючи під турецькою владою, вже тоді занималися справою запровадження рідної живої мови в церковні відправи.

У книгозбирні турецького антикварія М. Кучука в Царгороді серед збірки слов'янських рукописів був один під заголовком «Поруганіє канонів». На цьому рукописі була зверху грецька помітка: «крипга», що в перекладі на українську мову означає «таємне», і ініціали: «Х. Е.» та дата: 7. IV. 1859, що означало ім'я грецького єпископа: «Хризостомос Єпископос».

Власник того антикварного документа мав про нього доповідь в 1943

р. у Відні і там дозволив зробити з нього копію, яку дописувач журналу «Новий Літопис» Анатоль Брус помістив в ч. 11 за квітень - червень 1964 р.

Текст цього документу в оригіналі писано в 1778 році старовинною українською мовою з перевагою церковнословянських слів, що тоді було звичкою для духовної особи, що була його автором, що підписав себе «інок», (тобто чернець) «Андрей». Реферуючи зміст того рукопису, постараємося скороочено перекладати його на сучасну українську мову, але деякі цікавіші місця подамо так, як їх писано в оригіналі.

У вступі згаданий чернець Андрей подає мету свого писання такими словами: «Аз недостойний інок Андрей літопис сію пишу не токмо любомудрія моєго ради, но такожде даби поколініем грядищим свідетельствовані благоразумія отцов их оставити». Отже, він хотів лишити для майбутніх поколінь свідоцтво мудрости предків.

Свою повість про подію, що сталася межи наддунайськими запорозькими козаками, він почав занотуванням припису, чи як автор його називає — «указу» та «універсалу», що його видав «Его Високопреподобіє отець архимандрит Григорій — в мирі (тобто в світському житті) козак Максим Мотовило. Цей «універсал» задля його історичної цікавості подаємо без жадної зміни його мови. Тим більше, що його писано такою мовою, що її легко зрозуміти і теперішнім українцям.

«Смиренен черноризец Григорій, благодатію Божою архимандрит і старіший братії духовної, псаломопівцем, ктитором, кобзарем, сонном (цехом) півчіїх і всему боголюбивому воїнству Січі Задунайськія полка в богоспасаємом Тронті в краї богохранимого августійшого царя імператора турецького.

Славен отец наш Памво Беринда «Лексикон славеноросскій і імен тол-

кованія» в первопрестольном граді Київі літа 1627-го в предисловії книги ония в виденії духа своєго прорече поученіє глубочайше: яко народу нашemu зіло віруючому даже самая святая церков в огиду приходит», понеже вітхій язык церковный славенський невразумителен есть.

Аз кроток предстояції братії полковой сего ради издаю канони сії.

Язику нашему родному малоросійському місто невразумительного язика інострانного вітхого словінського в богослуженнї полка тронтского от нині биті.

Имена книжная братії духовной в гражданское видозвучіє преобразовать по подобію запорожскому приміром: імя «отец Пантелеimon» видозмінити в «отец Панько», «отец Андрей» в «отец Андрій», «отец Емеліан» в «отец Омелько», «отец Фома» в отец «Хома» «отец Іларіон» в «отец Ларион», «отец Лука» в «отец Луцько», «отец Антоній» в «отец Антох» і прочее.

Сіє повеленіє мое во исполненіе всим вище упомянутим десницею власною подписал есъм Григорій Архимандрит.

Станиця полка в Тронті. Місяця новембрія дня 13-го, 1778 г.»

Далі автор літопису каже, що згідно з тим наказом отця Архимандрита в скорому часі богослужбові книги було перекладено на українську (в оригіналі «малоросійську») мову. А наречіті описує те враження, яке зробило на задунайських запорозьких козаків перше Богослуження рідною мовою.

«Егда братія богослуженіє з чала есть совершати, благоуханіє дивное первых звуков языка родного слизашше і вразумительность мислі слова Божого восприимаше, воїни запорожськії всплакавшеся от радости велия. . .»

Але каже він далі, коли козаки почали ім'я «отец Панько» замість «отец Пантелеimon», то . . . «некоторий воїни преобразиша лица своя в неліпообразная» і ледве стримували себе від сміху. Але потім, коли правили далі службу Божу українською мовою, то

знову запанував молитовний і щастливий настрій. Але коли отець проголосив — «Єго Високопреподобіє отець Архимандрит Грицько», то в «притворі, еже в просторії бабинець нарицаєм, внезапу якби хохот тихій, но злоумишлен послишає». А коли було проголошено поминання святих: «Маруся, Панас, Гаврило і прочая», то в притворі почувся «хохот безподобний, Єй, Господи, боголюбиві запорожці (воїстину глаголю) в храмі Божому гласно хохотаху». . . Коли ж отець Пантелеїмон проголосив, що «Єго Високопреподобіє Архимандрит Грицько убо хощет казань сказати, зане прошу благоуспокоїтися», то повстив новий вибух сміху, що його автор літопису назвав «могущественное реготаніе запорожское».

Авторові здалося, що це диявол з'явився серед грому й бурі і він втратив свідомість. І в той час він почув ніби голос з неба в своєму сумлінні й свідомості, який роз'яснив йому, що його ім'я «Андрей», а також імена братії не є українські, а чужоземні — грецькі та жидівські. Тому їх не слід перекладати, щоб не міняти їхнього значення і змісту. «Імена небесная», яже сть Бог, Господь, Дух' Тройця, ангел, Діва Марія, херувим, серафим, архангел Гаврійл, архангел Михайл, пророк Мойсей і прочая да не преобразуються в звучаніє мирськое запорожское. Також імена духовная, яже суть отець Пантелеїмон, о. Фома, о. Андрей, о. Іларіон, о. Антоній, о. Феодор і прочая да не подлежат видоізмененію звучанія по подобію запорожському . . .

Коли автор спамятає від цих міркувань які ніби почув «свище», то почув, як о. Архимандрит дуже дорікав у своїй проповіді запорожцям за їх неумісний в церкві сміх над його «видозвучним» іменем, бо ж тим вони вчинили «поруганіе канону». Він загрозив, що якщо вони не хочуть приймати зміни імен в українській богослужбовій мові, то він взагалі відкличе

вживання рідної мови в церкві, бо не може бути, як він сказав — «нове небо зі старими зорями».

З порожці на ту загрозу відповіли так: «Аще полк весь тронтський козачий с воскліканієм «слава» велиiem язик наш родной малоросійський в церкві привіствует, но імен духовних переділки по образу і подобію мирському приняті нікако не восхоте». Отже, перероблення імен при перекладі на рідну мову вони вважали «переборщенням». «Сказаное убо есть — «поклоняющіся да не розбіют лоб свой» тобто — «бий поклони але не розбий голову». . . На те Архимандрит Григорій таке «прекословіє» запорожцев ще раз назвав «яко канонов поруганіє» і «тихо но сверіло отиде на гору святую Афонскую даби Бога молити о ниспосланії на запорожцев благоразумія» . . .

Так описує автор того рукопису спробу введення рідної мови в церковний ужиток, що сталося року Божого 1778-го, тобто 193 роки тому, серед задунайських запорожців.

Що серед українців уже з давніх давен були бажання ввести свою мову в богослуження — це справа безперечна, і явище оправдане, самозрозуміле, здорове й конечне. Наведений документ зокрема свідчить, що як тоді, так і за нашої доби ту справу українізації трудно було здійснювати на рідних землях. Як бачимо, цю справу було легче розпочати запорожцям, що нескорені Москві подалися за Дунай під турецьку владу. Видко, що серед них були такі духовні, які обстеювали ідею введення рідної мови до церкви. До таких належав і той Архимандрит Григорій, що за молодших літ був козаком Максимом Мотовилом, і чернець Андрій, що описав ту подію. Їхню ідейність і тверде козацьке ставлення до шанування рідної мови можемо порівняти з подіями за нових часів відродження нашої Автокефальної Церкви за бл. п. Митрополита Василя Липківського.

На цьому тлі хочемо поділитися кількома мотивами, що їх треба знати, щоб за далекими порогами нашої Батьківщини — і то у вільному світі ми і діти наші не втрачали своєї рідної мови і тим не грішили ні перед Богом, ні перед Батьківчиною Україною, ні перед памятю наших славних предків запорозьких козаків, які навіть під турком — мусульманином так іциро дбали за своє національне «Я» і за свою рідну національну церкву.

Рідна мова в церковній громаді це повеління самого нашого Спасителя. На Зелені Свята, в день Пресвятої Тройці, в коліноприклонній молитві молимося: «Господи, Ісусе Христе, Боже наш! Ти людям подав мир Свій і Дар Найсвятішого Духа... Ти сьогодні цю благодать відкрито подав Своїм Ученикам і Апостолам і уста їхні язиками огненими зміцнив, і через них увесь людський рід почув Богопізнання своєю рідною мовою». . Ясніше, як ці слова молитви говорять в обороні вживання рідної мови в церковній громаді не можна вже й придумати...

За нашу мову — цей безцінний дар ми повсякчасно повинні дякувати Твоїцеві Вселеної, що її нам дарував і

якої ми навчились від дідів і прадідів наших і нею дітей наших повинні вчити

Українська мова необхідна у вільшому світі ще й тому, що, говорячи цею мовою, ми показуємо, що ми належимо до великої й культурної нації та цим самим зацікавимо нашими історичними визвольними справами і нащою культурою.

Релігія ж є одною з найголовніших ознак культури народу, а мова в ній є одною з основних ознак культури і інтелігенції народу і окремих в ній одиниць.

Коли є Господь Бог хотів нас бачити росіянами, поляками, англичанами чи іншого походження, то був би створив нас у тій чи іншій національності. Він же наказав нам бути й народитися в славному українському роді козацькому, що його по довгих випробуваннях та карах за наші превиги і ще чекає відродження минулоСлави й величі. І осподь дав нам нашу гарну, чудову мову. Бережімо ж її, як зінію ока свого, щоб не осліпнути і не стати погноєм для чужої нації та чужої Церкви.

Іван Тримайлло

ГЕРОЙСКА СМЕРТЬ СЕМЕНА ГРИЗЛА ПЕРШОГО ОРГАНІЗАТОРА УВК

(Спогад співучасника подій і його обратима)

Семен Гризло народився в містечку Кальнибілівка Звенигородського повіту на Київщині. З ним я познайомився в 1917 році і виступав з ним проти ворогів України. Гризло був здорової будови, красунь козак, чуприну носив підстрижену «під макітру», то є по вуха. Це був сміливий і хоробрій правдивий козарлюга. Больщевики боялися його як огню і, бувало, коли наближалися до якого села, то спершу розпитували чи нема в селі Гризла.

Тоді, в 1917 році, по розвалі мос-

ковського царату він організував Вільне Козацтво спершу в Усакові, а потім Козацька управа перенесла свій осідок у Звенигородку. Спочатку нас було небагато — на цілий повіт лише з тисячу козаків. Але скоро селяни почали самі записуватись в козаки і їх ми вже мали кілька тисяч.

Гризло був широї, доброї натури, але бився за Україну ніколи не числячись зі своїм життям. Коли дістане вістку, що вороги грабують селян, то не питає чи ворожої сили багато чи ні, а зараз же кличе: «Бр.ти готовй-

тесь до бою, підемо бити нашого ворога!» А хто тоді був нашим ворогом, що й тепер, всім нам відомо. Бив він ворога де тільки попало. У його загоні було до трьох тисяч козаків. Вовав він у Звенигородщині, доходив до Черкас, досягав і до Уманщини.

Коли большевицька навала залила Звенигородщину, то Семен зі своїм загоном козацьким перейшов на Гуманщину у село Іванківці. Там була цукроварня й винокурня. Гризло їх заняв наче свою певність. Большевики спершу наступали меншими відділами, а потім і цілим полком та ніяк не могли перемогти козаків. Тоді перекинули під Іванківці цілу червону дивізію і оточили тим військом ціле село і нікого з нього не пускали. Наш отаман, побачивши, що проти такої сили він не встоїться, рішив прорватись крізь той большевицький фронт. На його команду кинулись козаки в та-
кий закуток, де була невелика застава червоних і таки прорвалися хоч і по тяжкому бою, але там загинуло майже половина наших козаків тих, що були з Гризлом у Іванківцях. Сам Гризло вискочив з невеликим гуртком — козаків з двадцять, а решта, що прорвалися, подалися хто куди. Це ж бо вже було в 1922-му чи 1923-му році, коли большевицька Москва запанувала над Україною. Був це лютий місяць і стояла тоді літа зима а в ту ніч мило сніgom так, що й світа Божого не було відко, коли Гризло відступав зі своїм гуртком. Він не оглядався назад, бо надіявся, що в таку завірюху ворог не буде переслідувати.

До нашого містечка Мокра Калинівка не завернув, бо не знати, чи бува не було в ньому большевицького

війська, а зупинився зі своїми козаками на одному хуторі. Удосвіта, коли завірюха притихла, козаки посідляли коні, але щойно вийшли з хутора, як большевицький кінний відділ, що видко слідкував за ними обстріляв їх частими залпами. Козаки відстрілювались і почали відступати. Тоді Семена Гризла було тяжко ранено в коліно правої ноги так, що ногою не міг ворохнути, а також убито під ним коня. Козаки хотіли його посадити на іншого коня, але він рішуче відмовився і сказав: «Hi! мені не жити, а Ви спасайтеся, я вже тут помру, але живим ворогам не дамся!». . . Козаки поїхали. Большевики ж, здоганяючи їх, зупинились коло Гриззла. Він же мав ще стільки сили волі й духа, що навлежки застрілив трьох большевиків а сам собі пустив кулю в голову під бороду і так загинув геройською смертю.

Лежав він на тому місці до вечера. Тоді його тіло забрали комуністи й привезли до нашого містечка. Від сильного морозу Його тіло замерзло і мало ще три інших рани. Видко, що большевики стрілили ще в нього мертвого. Замерзле Його тіло поставили до стіни під конюшню і всяко над ним знущалися: кидали в нього камінням та гноєм-кізяками. Так стояв Він замерзлий два дні під охороною міліції. Потім міліція відвезла Його тіло до Звенигородки і там скинули на вулиці і знову наші вороги обкідали змерзле Його тіло купою каміння та кізяками. Але, хоч большевики й стерегли тлінні мучені останки нашого Отамана, але сильні морози та завірюхи допомогли нашим людям викрасти Його тіло і таємно поховати в Звенигородці на старому цвинтарі.

Іван Оліфер

КІЇВСЬКА ДНІПРОВА СОТНЯ ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА

1917 рік — незабутній час пробудження приспаної української свідомості, прагнення українського вояцтва й українських мас до відновлення української державності. Рік нездійснених можливостей і надій...

Російська армія на фронти і в запіллю тратила дисципліну і розкладалася. Поруч з цим стихійно творилися окремі українські частини. Підкреслюючи свою окремішність стрічкою національних кольорів, що перехрещувала російську кокарду на шапках, українське вояцтво виявляло зрозуміння потреби збереження дисципліни і військових традицій.

Очі українських фронтовиків були звернені на Київ. Там створився український уряд, там творилися українські полки.

В цей період часу на одній з робітничих околиць Києва, на Шулявці, зусиллями свідомої шкільної і робітничої молоді зорганізувався український клуб «Освіта». Ще кілька місяців тому заборонені, — тепер вільно пролуний слово: Україна, українці.

При клубі «Освіта» організувався український театральний гурток, який давав з великим успіхом українські вистави, національно усвідомлюючи своїх земляків, що перебували у військових частинах в околицях Києва — на Сирці й Шулявці.

Робітничі осередки Києва, користуючись з революційної свободи і розагітовані большевицькими активістами, ставилися вороже до українських організацій і до Центральної Ради. Клуб «Освіта» теж зустрівся з величним ворожим опором з боку керівників большевицької бойової дружини заводу Гретера і Криваніка. Ця дружинна нараховувала в той час 300 багнетів й офіційно посідала зброю. Користуючись з того що наша околиця в той час була позбавлена полі-

ційної опіки, ця дружина тероризувала тих, що намагалися українізувати завод. Наші тихі вулиці перетворилися в терен систематичних нічних грабунків й терору. Під час вистав нашого клубу члени згаданої дружини знімали бешкет намагаючись зірвати не любу ім українську виставу.

На одному з чергових зібрань нашого клубу, обговоривши тяжке положення нашої околиці, ми, за прикладом багатьох сіл і міст постановили організувати і в себе частину Вільного Козацтва і в такий спосіб покласти край діяльності большевицьких бойових дружин.

За короткий час ми досягли свого: бойова дружина Гретера притихла, а згодом й наша Дніпровська Сотня, як ми її назвали, зустрілася з большевицькими бойовими групами зі зброєю в руках на вулицях Києва.

З допомогою старшого нашого громадянина ми дістали дозвіл на організацію й при цьому 12 рушниць і 60 набоїв. В дозволі було зазначено, що ми маємо виконувати працю допоміжової добровільної поліційної частини цього району. Ця дописка нам не подобалася. Все ж дозвіл ми мали і мали якусь зброю. Ми почували вже себе Вільними Козаками. На командира цієї сотні обрано було автора цих рядків, як людину єдину серед нас, що була обізнана з військовою фронтовою службою. Над дверима клубу з'явився напис: «Штаб Дніпровської Сотні Вільного Козацтва». Батьки наші, правда, підсміювалися з нас, але грабунки припинилися.

Бажаючих записатися до Вільного Козацтва було більше, але бракувало зброї. Тоді ми вирішили самі цю зброю здобути; і роздобули відбираючи її у тих, що вешталися ночами по наших вулицях і не мали дозволу від української влади на неї.

Сумлінне ставлення до взятих на себе обов'язків допомогло нам збільшити свої ряди. В короткому часі сотня нараховувала вже 60 багнетів. Вільні Козаки охоче проходили навчання як належить поводитися з пальною зброєю.

23 грудня я отримав наказ Військового Секретаріату Центральної Ради з'явитися зі своєю сотнею до команданта міста п. Ковенка, штаб якого містився на Миколаївській вулиці в приміщенні б. російського клубу «Беседа». Для нас цей перший військовий наказ, де нас трактовано як українську військову частину, був пра вдив'ям святом. З завзяттям чистилася зброя і вібувалося приготування до завтрашнього дня.

Батьки наші не поділяли нашої радості. Наступного дня був Святвечір і синів не буде на Святій Вечері.

24 грудня сотня була вишикувана перед будинком клубу «Освіта». На правому крилі лопотів український прапор. Коротка команда і сотня зі своєю улюбленою піснею «Засвистали козаченъки» вперше у повному складі рушила вулицями нашого передмістя, викликаючи подив серед українців і лютъ у наших ворогів.

На вулицях Київа, особливо на центральних було багато різного народу: солдатів, матросів і всякого шумовиння. Відчувалася якась пригноблююча атмосфера. На Хрешчатику нас зустріли ворожими вигуками й насмішками. Підходимо до Миколаївської вулиці. Укладаю собі в голові рапорт командантові міста, уявляючи його як старшину з високою рангою. Аж ось і клуб «Беседа». Сотня шикується перед входом до нього. Заходжу до середини. Зустрівши якусь симпатичну людину в пивільному одязі, питую де можу бачити команданта міста. На мое здивування він відповідає, що це він і є. Потиснув мені руку Інж. Ковенко — організатор Вільного Козацтва в Києві і в радісному настрої запропонував запровадити сотню до

помешкання. З його перших слів довідуюсь, що частина теж Вільного Козацтва яку ми мали змінити, замість належної однієї доби, висиділа тут аж три і не дочекавшись зміни, відійшла.

Ознайомившись зі своїми обов'язками, я сповів про настрій в місті та як нас зустрів Хрешчатик. Ковенко, безнадійно похитавши головою, натякнув мені, що можуть бути різні несподіванки і до них треба бути готовими. Ковенко показав мені кулемет залишений якоюсь частиною. Кулемет був у доброму стані, але ніхто в сотні у мене з ним не вмів поводитися. Наспіх учу своїх козаків як закладати і міняти ленту набоїв, як цілити і стріляти.

О годині третій по полудні дістаю наказ заарштувати якогось матроса і більшевицьку агітаторку, які збирали мітинг на Хрешчатику проти Лютеранської вулиці. Беру 15 козаків і серед ьяліхого розагітованого натовпу успішно виконую ризикований арешт.

Короткий грудневий день кінчався. Надходила Різдвяна ніч, що мала принести і на Україну мир людям доброї волі. Нічні патрулі приносили з міста все більше й більше тривожні відомості. На перший день Різдва отримуємо новий наказ: треба розігнати велике кітівоще на Подолі, не вживаючи пальної зброї. Вирушую зі сотнею у згаданому напрямі. На низу Олександрівської вулиці розвідка виявляє велике скучення озброєного київського шумовиння. Нас було замало щоби ровігнати цей натовп на віть уживши зброю. Треба відходити. Здаю командантові міста звіт з невиконаного наказу. О годині шостій Дніпровську Сотню зміняє інша частина Вільного Козацтва.

Надходили грізні дні січня... Трагедія під Крутами. Шлях на Київ для большевиків відкритий. В самому Київі шалє большевицький бунт. Дніпровська Сотня проходить боєве хрещення під мурами Київського Арсе-

налу. Боротьба за Київ не припинялась. Зза Дніпра підходили до зубів зозброєні банди Муравйова, які обстрілювали з важких гармат наш Київ. Мусимо відходити. Київа немає кому боронити. В критичні дні Київ боронила не сильна армія, а її рештки та

купка гедосвідченої молоді в організованих частинах Вільного Козацтва. Дніпрова сотня відходила з іншими військовими частинами по Брест-Литовському шосе в напрямку м. Житомира. Відходили далі й далі від своєго Київа. Зникали з очей бані Київських святынь...

о. прот. Аліпій Несвідів

УКРАЇНСЬКЕ МОЛОДЕ КОЗАЦТВО В БРАЗІЛІЇ, СТАНІЦЯ НА КОЛОНІЇ ГОНСАЛЬВЕС ЖУНІОР

Устрій, організація і діяльність Українського Молодого Козацтва в Бразилії, з головним осідком на колонії Гонсалвес Жуніор, є надзвичайно цікавими, а для молоді — захоплюючі! Тему не можна не згадати при цьому про цей цікавий рух, який був направлений на збереження нашої рідної Православної Віри в серцях нашої Молоді на затримання наших звичаїв і традицій серед неї. Зокрема цим описом ми хочемо покласти бодай невеличку китицю квітів на дорогу нам могилу в Ірасімі, Санта Катаріна, в якій спочивають тлінні останки бл. п. отця протоієрея Дмитра Сідлецького.

В 1931 р., з ініціативи сл. п. о. прот. Дмитра Сідлецького та його особистими заходами і прикладом, було засновано Молоде Козацтво переважно з членів Молодої Громади при місцевої філії Українського Союзу, теперішнього Хліборобського — Освіт. Союзу.

Спочатку провадилася тільки організаційна праця, але згодом Козацтво стало тією кузнею, де сталилися і кувалися свідомі, ідейні характери, громадяни, що ревно виконували всі покладені на них обов'язки.

Молоде Козацтво в Гонсалвес Жуніор поділялось на два курені: Чигиринський - парубочий і Білоцерківський - дівочий. Кожний з куренів мав своїх курінних отаманів сотників

осаулів і нижчу старшину. На чолі цілої організації стояв покійний отець Дмитро Сідлецький, якого називали «Батько Отаман». Він, вразі потреби, надягав на себе козацький стрій, а що найцікавіше — видавав накази, підвищував рангу, давав інструкції й різного рода розпорядження по куреннях, скликав раду і поводив нею й інше. При цьому була запроваджена гостра військова дисципліна, козацька уніформа для козаків і козачок, а в кінці — карні параграфи за невиконання тих чи інших обов'язків. Одним словом відроджені колишня Запорожська Січ, з радами і походами (тільки не бойовими!).

Були засновані ще 6 інших куренів в різних місцевостях Парани і Санта Катаріни. В Парані найдальший курінь був в Круз Машадо.

Час від часу відбувались тут, в централі, козачі ради всіх курінних отаманів для вирішення біжучих справ.

Мимо цього, Козацтво прикладало свої зусилля до розвитку культурно-освітньої праці, й в цій ділянці воно чи не найбільше потрудилося.

При Козацтві були зорганізовані такі секції: 1) аматорський гурток, 2) школа українознавства, 3) хор церковний і хов світський, 4) духовий оркестр, 5) бібліотека, 6) секція гімнастики й військових вправ.

Аматорський гурток мав здібних а-

ртистів - аматорів і виконував, навіть поважніші речі з класичної української драматургії, з непоганим успіхом.

Завданням школи українознавства було дати вишкіл малописьменним і цілком неписьменним, ознайомити їх з історією, географією і літературою України. І це завдання школа виконувала досить солідно.

Хори церковний і світський існували під керівництвом і умілим диригуванням сл. п. проф. Олександра Луценка. Треба зазначити при цьому, що світський хор виконував поважніші речі знаних композиторів, як Бортяницького, Лисенка, Стеценка, Веделя, Архангельського й інших.

Духова оркестра поступово розвивалася і вже дещо грала.

Бібліотека мала не більше 30-35 книг, між якими були і твори бл. п. о. прот. Д. Сідлецького. (Дмитро Тягнигоре).

Імнастичні й військові вправи провадились, звичайно, в неділі й свята. Як правило, на вправи кожний мусів явитися в козацькому однострою. В тих же самих днях «Батько Отаман» о прот. Д. Сідлецькій провадив наради зі своїми старшинами.

Козацтво зобов'язане було відвідувати Богослуження. Перед початком Служби Божої, яку правив сам «Батько Отаман», ще до першого дзвону, все козацтво збиралось до школи на перевірку й для вислухання наказів, а потім, під командою курінних отаманів, колонами вдвійку йшли з пропорями військовим маршем до церкви. При вході в храм зупинялись і співали «Боже великий, єдиний». Після відспівання входили в церкву, козаки ставали по правій стороні, а козачки по лівій. І так вислухували з побожністю цілу Службу Божу.

В цей самий день, десь о годині 2-ї по цілудні, козацтво, під проводом своїх курінних отаманів, виходило на громадську площа для вправ. Строєвий вишкіл провадив курінний отаман

Олексе Волощук, а гімнастику — інструктор Іван Сачковський.

Козацтво мало й свою скарбницю. Прибутки складались з членських вкладок (два мільрейси місячно), дохід з імпрез, концертів та різного роду по-жерств. Але цих прибутиків не вистачало на покриття всіх тих видатків, які Козацтво мало.

Крім того, при Козацтві існував т. зв. «Залізний Фонд», який пізніше був переданий на Фонд Визволення України, який існував тоді в Бразилії.

Після зарядженні «Батька Отамана» деколи всі козаки в строях, під командою самого «Батька» (теж в козацькім строю) на конях робили вимарші в інші місцевості, при співах українських пісень. Були випадки, що Козацтво робило вимарші і в дальші місцевості, як напр. Малет, Понта Гросса, що забирали більше як один день.

На ці незвичайні, загадкові марші українських козаків в Бразилії (не за Дунаєм!) місцева людність дивилася косо, поляки, які замешкували в тих околицях — злобно (мов, від «гайдамаків» і тут не сковається!), як рівнож і місцева влада приглядалася з подивом.

В останні часи курінь нараховував 60 козаків і стільки козачок. Могло бути це число подвоєне і потроєне, але перешкодою був козацький стрій, який треба було самому придбати, а це коштувало немалі гроші. Як виходить, тільки незаможний стан нашого колоніста був тією причиною, що Козацтво не стало масовою організацією молоді.

Так розвивалося Козацтво до останнього дня свого існування, коли урядовий декрет диктатури не обмежив до мінімуму діяльність чужинецьких організацій на всій території федераціальної республіки. По ознайомленні з цим декретом, Молоде Козацтво припинило свою діяльність, а все козацтво розійшлося, боячись репресій.

Всі папери і документи Козацтва,

які хто мав — бесследно зникли. Мізерні залишки документів були розкидані в шкільній шафі, аж доки доbra людина не згорнула їх до валізки і не заховала десь під стріху школи. Ця валізка з документами лежала під тією стріхою аж до 1946 р., а потім хтось зняв її і роздав салишки паперів ніби на переховування, несвідомим і невідомим нам особам. Так стерся слід по них. А що ж! Бо, маючи тепер ті документи, можна було б багато більше написати й знайомити всю нашу суспільність з цим великим

рухом української православної молоді в Бразилії, який дав нашій Церкві сотні вірних і десятки провідних людей в наших парафіях. Маючи ті кі цінні архіви в руках, на цьому місці можна б більше висвітлити неоцінимі заслуги творця і провідника цього руху, бл. пам'яти от. протоієрея Дмитра Сидлецького, якому наша Церква в Бразилії дуже багато завдячує і пам'ять про нього зберігатиме на довгі роки.

(«Пропам'ятна Книга», Курітіба, Парана).

Яр Славутич

С П А Р Т А

Славлю тебе, Запорожжя предвічна прамати,
Славлю твій сонячний пил,
Бронзу списів, що злітали в бою переймати
Ворога з бурих кобил!

Пелопоннесу незмеркла, вібруюча славо,
Гону твоєму хвалі!
Воям твоїм, що ступали в безсмертя криваво,
Сяє промінна імла.

Скорбно верстаю горби, мов каміння Хортиці,
Ставлю побожно стопу..
Вирвісь, вулкане повстання з поломеню й криці,
На запорозькім степу!

Січі нема — і прадавньої Спарти немає.
Плаче сумний небозвід.
Славо Олімпу! Хай вітер новий оспіває
Подвиг спартанських побід.

Спарта у Греції, 15 серпня 1963 р.

Яр Славутич

МІСЦЯМИ ЗАПОРОЗЬКИМИ

ВЕЛИКИЙ ЛУГ

Липневого ранку 1939-го року, коли на сході ще тільки починало жевріти, я скочився з ліжка, швидко вмився холодною водою, захопив із собою солом'яного бриля, сакву з харчами і виїхав із міста Запоріжжя, де я тоді вчився в педагогічному інституті. На станції Кушугум вийшов із вагона.

«Тепер пішки, більше буде врахувань», — подумав я.

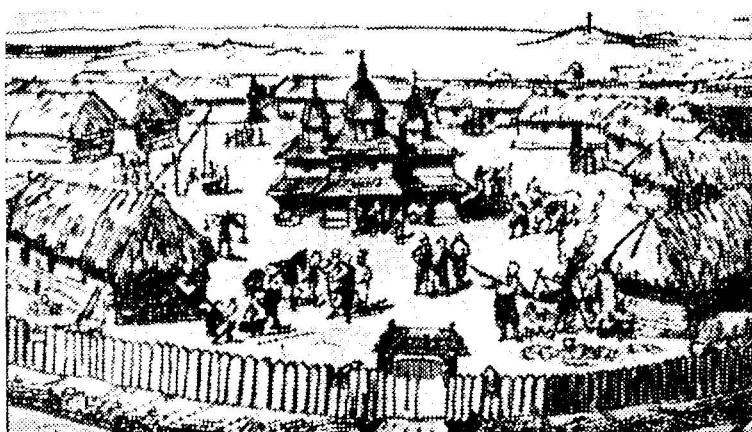
Спереду стелилася широка долина, на якій траплялись кущі верболозу, зрідка на вогкій місцині росла гостролиста осоки.

От і невелика річка Кушугум, за

Раптом із-під ніг пурхнула дика качка. Я здогадався, що поблизу, мабуть, є виводок. І справді за хвилину побачив, як між п'ятьма товстими очеретинами висіло вищерь наповнене яйцями гніздо, приплетене до стебел.

«І як вона висиджує їх?» — дивувався я, поглядаючи на яйця, яких було щось коло двох десятків.

Поминувши галявину, вкриту чіпкою ожиною, я притишів ходу перед озерцем, що виразно відбивало в своєму дзеркалі чисте блакитне небо і декілька білих, неначе хустки, пір'ясних хмарок. Риба-плотиця саме «терлася», пускала на підводні рослини ікру. Вона підскакувала над поверхнею

Запорозька Січ (Старий рисунок)

півоночі починається Великий Луг, що його величали козаки «батьком», а Січ, яку часто переносили з одного місця на інше, — «матір'ю».

Перебрівши Кушугум, я опинився в густих хащах верболозу та очерету, де різоголосо переливалися пташині хори. Довкола приглядаючись, я мимувався, як повільно клониться під легким вітерцем очерет, наче заколисує спогади про давнє минуле України.

озерця, описувала в повітрі півколо і задоволено падала в прохолодну воду, розкидаючи бризки, що на сонці здавались перлинами. Поруч озерця кучерявилася старі шовковиці й нудьгували давні, підточені літами, дупласті верби, біля яких працьовиті мурашки будували свої хати-могили. За пів години ходи я набрів на латку погуниць і тут вирішив поснідати. Сонце вже припікало, так що бриль став у пригоді.

Закусивши червоними, як жар, полуницями, я простував далі. Якісь дивні думки почали обіймати мою голову.

— От чудове місце! — трохи не вигукнув я від захоплення, дивлячись на суцільну стіну верболозу. Але поділитися своїми враженнями не було з ким. Пройтися б групою! Та де там! Не той час настав. Запроси когонебудь сюди, то ще, чого доброго, націоналістом назвати, потім «ворогом народу», а тоді — поминай, як звали.

Раптом злетіла чайка, жалібно, як у Мазепицій пісні (Ой, горе тій чайці...), кигикнула і повагом попливла в прозорому повітрі. Ще тяжче стало на душі. За ким вона плаче, жалібниця? Може за тими, хто колись козацював тут, набиваючи слави гучної? І здалося на мить: розгортаючи стіну верболозу, виходить чорновусий запорожець, при боці шабля, за червоним поясом — куцій самопал, на поголеній голові — смолянистий оселедець.

Аж боязко стало. Та це від самоти. Уява почала малювати полки, що виступають на баских конях, а попереду їдуть курінні в пурпурово-золотих жупанах. Гrimнула пісня:

А попід горою,
Яром - долиною
Козаки йдуть.

Гірко зідхнувши, я простував далі. Сонце стояло вже посеред неба і давалося взнаки. Сорочка прилипала до спини. Я вийшов на горбик і присів спочити під молодим дубком, що ріс поруч усохлого гілястого велетня, довкола якого рясно вився дикий хміль.

«Може саме на цьому місці спочивав якийсь козарлюга, щоб потім знову йти на захист рідного краю від кримських бусурманів», — подумав я. І серце притишено билося, наче з поваги до цієї місцини.

Великий Луг — справді великий. Його довжину не вberеш і в сотню кі-

лометрів. Тож я, досхочу наблукавши і т. ки добре стомившись пізно вечеरі повернувся в село Кушугум, де й заночував.

ЗУСТРІЧ ІЗ КОБЗАРЕМ

У Кушугумі мене зустріли неохоче, але коли дізналися, що я побував у Великому Лузі і взагалі цікавлюся козаччиною, то пройнялися навіть повагою: з усього було видко — пам'ять про запорожців тут любовно зберігається. Від господаря хати я довідався, що в цьому селі принагідно перебував якийсь кобзар. Радий та-кій несподіванці, я зразу ж запропонував:

— Ходімо до нього!

— Не будь гарячим, як окріп, — прохолодив мене мій господар і запросив до вече-рі, галушок із рваного тіста, присмажених на сковороді.

Після вече-рі ми вже були в кобзаря. За столом сидів мовчазний дідусь і не звертав на нас ніякої уваги.

— Прийшов послухати вас, — сказав я кобзареві. Дідусь незадоволено підвів на мене очі й відрубав:

— Хіба й комсомолія любить бандуру?

Ці слова, немов ножем, шмагнули мене по серцю.

— Я, поперше, не комсомолець... — почав був я, але скоро відчув, що мені соромно, бо ж більшість студентів, боячись звернути на себе увагу, справді цурадлася, бодай назовні, рідних пісень і співала «на все лади» по-московському. Адже так було велено.

Довелося використати ввесь арсенал свого красномовства, щоб довести цьому докірливому дідусею, що не вся молода збільшовичена.

— Значить, козачий рід ще не перевівся, — підsumував він і, не чекаючи на прохання сам узявся за бандуру.

Сумно бринькнули струни і кобзар виконав «А вже років двісті, як козак в неволі». Я багато знав козацьких пісень, але цю пісню почув тоді впер-

ше. Пізніше я розшукав, що вона була літературного походження: написав її, здається, Свидницький. Так глибоко вона вразила мене! Недарма ця пісня була комуністами заборонена. Проте спритний дідусь її кінцівку зумів так завуалювати, що до нього було годі причепитися.

Згодом кобзар співав «Ой, на горі вогонь горить», «Ой, наступила та

Запорожець (Рисунок Е. Козака)

чорна хмара», «Усі гори зеленіють» та інші. На закінчення щедрий дідусь утнув жартівливу козацьку. Моя пам'ять зберегла кінець пісні:

**Славні хлопці-запорожці
Вік вікували, лівки не видали;
Як забачили на болоті чаплю,
Отаман каже: Ото, братці дівка!
Осавул каже: «Що я й женихався».**

Опівночі поверталися ми з господарем, несучи в серці приємну наслоду від зустрічі з кобзарем.

НА ХОРТИЦІ

— Ну, то може покажете сліди першої Сіці? — запитав я діда у вишигітій сорочці червоною і чорнилою за-полоччю. Він, як виявилося, здавна тут пас вівці, а тепер влаштувався сторожувати при будинкові відпочин-

ку, щоб жити на острові, де були колись козаки. «Люблю це місце!» — хвалився він людям, — «тут і померти хочеться, бо на цьому острові предіди наші, як баба веретеном, славою крутили...».

— Можна ї показати, — погодився дідусь і охоче повів кам'янисто - піщаними горбками та трав'яністими ярками. — Оце ї усе, чого вітер не розвіяв і дощ не розмив. — I він показав на нерівну поверхню, по якій, звичайно, тяжко було уявити, яка саме Січ була. Тільки скелі на березі нагадали мені картину Січі з якоїсь історії.

— То хоч розкажіть щось цікаве, — попрохав я.

Дід у вишигітій сорочці хитро, але зичливо посміхнувся:

— Чого доброго, ї записувати будеш? Пам'ятаю, ще як до моого батька-чабана (земля йому пухом!) приїздили професор Дмитро Іванович Яворницький, то вони теж розпитували й записували. Потім прислали нам книжку свою. Правда, добре читати я не вмію, а картинки ї тепер онукам показую; отже про Січ я не буду розказувати — все вже записано, а от про Тараса розкажу: цього ще немає в книзах.

I він розповів про перебування поета між лоцманів.

— Плив ото Шевченко Дніпром на плоту соснового бервення. От уже біля страшного-престрашного порога - Ненаситцем звався. Знімають лоцмани заяложені сорочки, одягають чисті: коли доведеться йти на той світ, то щоб чистими представитися. А Тарас сидить собі на дошці, дивиться на береги і в вус не дує. Вже дехто з лоцманів шепоче «Отче наш», а він, Тарас отой, щось побачив на березі та й питає:

— А як зветься оця затока?

Та годі вам! — каже хтось, — зараз не до того.

— А хіба що?

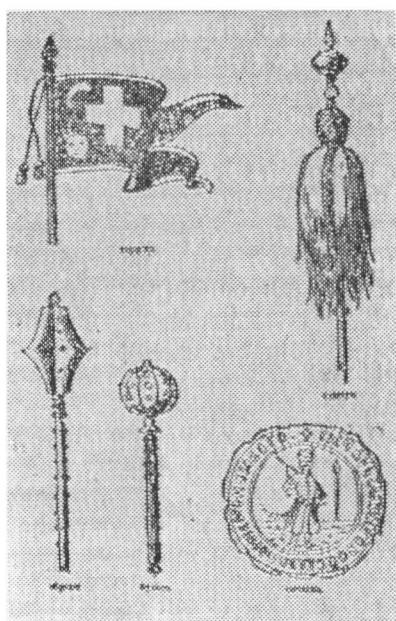
— Може Богові душу скоро відда-

мо. Дивіться!

Поглянув тоді Тарас на Дніпро. А він ревів, скакаючи через купи каміння, що стали йому на дорозі, ревів і розкидав білу-пребілу піну довкола. Перехристився тоді Тарас та й каже:

— Гей, та й могучий же Батько наш Славута! Я й на Волзі бував, а такого дива не бачив. Ач, як несе!

Хитнуло пліт і мов трісочку маленьку, жбурнуло донизу. Не зчулись, як пороги опинилися позаду. Тоді Тарас і каже:

Запорозькі клейноди: корогва й бунчук (угорі) пірнач, булава й печатка (внизу)

— Жаліє Батько дітей своїх; бачте, не потопив нас, а якби це був якийсь москаль — то й каюк йому!

— За що? — питает хтось.

— За що? За те, що обідив Батька нашого: Січ зруйнував, дітей Дніпро-

вих, козаків славних, порозганяв. От за що!

— А правда, — згодився цікавий.

Пропливши іще трохи, аж поки сонце на пів дуба піднялося, побачили Хортицю — так острів зветься. Загорівся Тарас — як дитина. Лештує човна і вже хоче спускати його з плоту.

— Та пождіть хвилини.

Мовчить, а очі так і горять, як у малого хлопця до цяцьки. Тільки порівнялися з островом — метнувся Тарас на човна й поплив із двома з нашого гуртка.

Розказували вже ті, що як зійшов він тоді на берег — упав на коліна і плакав від радости, цілуочи землю:

— От де слава наша почалася! — а згодом похмурнів, устав на ноги і мовчки пішов ходити по острову, ні про що не питав, тільки ходив і суворо та пильно дивився на каміння, наче шукав слідів першої Січі.

— А в якому це році було? — запитав я оповідача, вже вкритого срібною сивиною.

— А Бог його знає. Не скажу. Давно це було, літ сто тому, а може й більше. Мій дід, кажуть наші, був тоді молодим та дужим і служив старостою в лоцманів.

(Всі нариси Яра Славутича, а саме: «Великий Луг», «Зустріч з кобзарем», «На Хортиці», «Жовті Води», «Могила Івана Сірка», «Султанів лист і відповідь запорожців», «Коштовності Січової церкви», «Кривий Рір — козацька назва», «Ті, що вчили любити запорожців» і «Нове Запоріжжя» видавництво «Українське Козацтво» видасть в 1972 році окремою книжечкою під назвою «Місцями Запорозькими» з багатьма ілюстраціями та розісле за найдешевшу ціну своїм передплатникам та на адреси окремих замовлень. Дуже цінний зміст тих нарисів та їх висока літературна вартість надаються не лише для цікавого читання дорослих, але і як лектура для молоді — учнів шкіл Українознавства.

Редакція «У. К.»

Н. Рибак УСС

СЛІДАМИ ПРАДІДІВ (Воєнний спогад)

— Шелес шелес, шелес шелес... шелестіло листя під ногами стрілецької стежки крокуючої лісовою стежкою. Шелес-шелес, шелес шелес, а стрільцям прічувалося, що ялиці відповідають: — Христос Воскрес — Воїтичу Воскрес, бо ж це сьогодня Великдень... Там лесь дома певно прийшли з церкви, засідають до стола, мама викладає з кошика посвячені пасочки, бабку, пісанки, ковбасочку і інші сніди, крає на кусочки одну пісанку і приступає до дітей христосуватися, але слізози і конвульсійний плач її дає сказати лише — «дорогі діточки... тата нема і Славка нема... дай Боже дочекати»...

Славкові, Ромкові, Тонькові, Дзюнкові такі образки і думки являються в очах... і знов шелес-шелес... Христос Воскрес...

В лісі тихо і торжественно, немов дерева теж відчувають Воскресіння... а навіть далекі вибухи гранат нагадують Великодні моздірі, але то не Воскресні моздірі, то грізні звістуни смерті для Січових Стрільців, що пішли на борбу — за Україну, за її Волю... І для нещасних солдатів, що примушенні жертвувати себе за ненаситних царів.

Шеле-шелес... крокують, а думками розбіглися по всій Україні... Та нараз їх медитації перервав притишений приказ підхорунжого Дзюнка, що провадив стежку. Стати! Ізза корчів чути було тупіт кіньських копит. — Увага! Половина на цей бік за корчі, а половина по той бік! Стрільці зникли за корчами, а стежкою віхав між них козак на коні... Справжній козак! Кубанець. У Стрільців затряслась кріси в руках... Це ж той брат за котрого пішли на борбу!... «Визволити братів з московських кайдан». — Стой! Це приказ Підхорунжого: Слухай у-

важно козаче. — Козак більше здивовано, як злякано, розглядається довкола спнивші коня. Що за чорт?! Бачу, що ти кубанський козак, то ж зрозумієш, що я тобі скажу. Ти необачно віхав у засідку і мусиш піддаєтися, бо не маєш ніякої можливості оборонятись. То ж виконуй, що я прикажу: — «Руки вверх! — Козак завагався. — Стежка кріси готов! — Підхорунжий приказує. Із за корчів, доокола зацокотили крісові замки. — Козаче, роби те, що я приказую, але ніяких дурниць, бо в дома на тебе жде рідня... Ото ж, руки вверх! Козак підніс. — Пловільно скидай на землю рушницю! Козак завагався і повільно скинув. — Скинь шаблю і кинжал! Шабля і кинжал упали на землю. — А тепер, злізай з коня! Козак зліз. — Відступи на бік! Козак відступив, а з за корчів вийшли стрільці з крісами готовими до стрілу. Один взяв за поводи коня, другий підняв рушницю, а інші шаблю і кинжал і окружили козака. Кубанець вирячив очі, з розпукою оглядає стрільців... і враз зловився за голову і в крик: — Це що?! Гей, хто ви такі? О матері вашій...! Такі хлопчаки?! Діти...? Діти мене козака взяли в плен?! Гей люди!!! Та коли б я був знав,... Я б ваші кости по всій Галиції розніс!!!! Ах ви сучі сини!!!!

Гей козаче перестань лаятись і кричати!!! Крикнув Підхорунжий: Не валий дурака! Заходуйся як козак, а не як дурак. Ти попав в полон, але не до дітей, а до Січових Стрільців і тут нема ніякого сорому, навіть для такого козака, як ти. Ну, пішли! — Що? Куди йти? Я нікуди не піду! Вбий тут! На стріляй!!! Я між людьмі на сором не піду!!!

Козаче, годі кажу тобі! Я поводжуся з тобою як з людиною, хоч ти нам ворог, бо на службі наших воро-

гів.. І певно вбив би мене, якщоб я попав тобі.. Та годі! Жарти набік! Марш, єс зважемо тебе і понесем як барана.. Марш! — Козак, подумав щось і пішов. І знов чути лиш — Шелес, шелес. Шелес-шелес, а відгомін Христос Воскрес... Мовчкі зайшли в затишний ярок і Підхорунжий зарядив спочинок. Післями кругом козака, а кінь шукав між листям травички. Підхорунжий виняв з хлібника три писанки, порізав на четвертки, вістун покраяв смажки хліба, на кожний поклали кусок писанки і Підхорунжий промовив: Нанове товариші і ти Козаче. З нагоди Великодня вітаю вас Христос Воскрес! Стрільці відповіли — Воїстину Воскрес! — Я бажаю вам Стрільці і тобі козаче за рік святкувати в дома! Кожному вручено хліб з свяченою писанкою, стрільці виняли консерви, а Підхорунжий виняв полеву пляшку налив собі чарку руму — і звернувся до козака: — Дай Боже козаче, щоб ми зажили по братньому. Випив, налив другу і вручив козакові. Козак здивовано оглядає всіх і питає: — Хто ви такі? Що ви за люди?! — Я тобі вже казав, що ми Січові Стрільці каже підхорунжий. — То ви не австрійці?! — Ні братіку, хоч у нас уніформи австрійські, та ми Українці, як і ти.. Якщо ти козак, то знаєш історію Запорожців. Ото, як вражка московська цариця Катерина зрадою зліквідувала Запоріжську Січ, то козаки самі і зі своїми ріднями розійшлися по світі... Одні пішли за Дунай, другі на Кубань, а треті за Дністер... Otto mi i є ті нащадки тих за Дністром...

— А чого ви воюєте? Питає козак. — Ми, каже Підхорунжий, сказали собі ще минулого року, що треба нам відновити козацьку збройну силу і як лиш трапиться оказія, піти воювати і братів ризволяті з московських кайдан. — Що?! Ви з московськими царями воювати?! Чи ви знаєте яка це сила Росія?! Ех ви діти, діти!!! От ви мене розсмішили! Ха ха ха!!!

Не смійся козаче. Ми знаємо, що Росія так довго є сила, як довго її піддержують такі, як ви козаки... Але ви прозрієте і Росії буде кінець.

Вибачайте хлопці, каже козак, але ви мене їй Богу розсмішили, якщо думаете, що такі діти розіб'ють Росію. — Помиляється козаче, не ми оці, як кажеш діти, а діти України усі разом це доконають. Ну, але годі нам час в дорогу, ходім! На вістку, що прибула стежа з полоненим козаком, зійшлися старшини і стрільці малошо не з цілого куріння... Прийшла і хор. Оленка Степанівна. Усі вітаються з козаком, як з братом. — То це у вас і дівчата хотять звоювати Росію? Питає Козак з насмішкою. — А чи давно козачки не бралися за рушницю, а ваші кубанки не стають разом з вами, як грохти небезпека? — Відгризлася Степанівна. — Та воно так, але не проти Росії... Знаєте що, каже козак: — я є найгірший козак, бо мене ці діти взяли сьогодні в плен..., а ви от виберіть з поміж себе найкращого і зміряємось на шаблі... А тоді побачите силу московської армії... Добре?! — Згода! Славно, крикнули Стрільці, котрим забава подобалась. «Гей хто з наших добрий фехтувальник? — Четар Андрій, Гей Андрію іди сюди. Ану зміряйся з козаком... Андрій отягався, а потім дав згоду, виніс із своєї кватири шаблю і став до двобою. — Б'ємося до вибиття шаблі з руки, а не до крові — каже Козак. Схрестилися шаблі, суперники підскакували і відскакували від себе, примірюючи удар, шаблі закрутили млинка, зазвініло, бліснуло і враз щось вилетіло в повітря... Шабля Четара підлетіла і впала на землю... Козак свою опустив і усміхався. — Славно! Закричали Стрільці, окружили козака і щиро поздоровляли з перемогою. — От і бачите, каже козак: Я найгірший козак переміг ващого найкращого, а ви хочете перемогти Россію!..

Чекай Козаче, каже Четар: — Я тобі казав вже, що всі діти України мо-

же вже завтра прозріють і підуть на перемогу... От хоч би і Ти... Ми не хочемо Тебе посылати в табір полонених, а просимо оставайся тут з нами.

Й, з вами?! Питає козак: — А моя присяга цареві що?... Присяга ворогові не зобов'язує, каже четар. — Е, ні... друзі, так не можна. Присяга є присягою... і ми козаки за ту присягу маємо козацькі привілеї від царя, то ж я не можу воювати проти царя. Я попав в плен і пошліть мене в табор...

Погано козаче з вами. Ви забули Запорожця Байду, що не продав себе. Ви з були Кошового Сірка, що казав

вирізати до ноги тих, що визволені не хотіли на волю до дому, а воліли назад в неволю. Ви забули Т. Шевченка, що за вашу службу цареві назвав вас «підніжками» і «грязю Москви»... Ти кажеш, що Москва то сила, але та сила на Карпатах зуби поломила.

То ж, і ми Січові Стрільці віримо, що коли прозріють «незрячі раби», повстануть усі діти України і доконають започате нами змагання збройне, бо сказав Гетьман Мазепа: «Лиш през шаблі маєм права!» Тому ми йдем у бій за наші гори і степи, бо нас у бій благословить могутній Дух Мазепи».

Василь Шкварок

НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ І ВОЯЦЬКІ ЧЕСНОТИ У СТРІЛЬЦІВ УГА

Як колишній старшина :встрійської а пізніше української армії, часто повертаю в пам'яті до вояцьких пригод, що мені приходилося переживати ча протягом довгих воєнних 1914-1920-тих років. Мені завжди імпонувала в армії карність, послух і пошана авторитету, без яких жодна армія не може вдергатись для її призначення. **Бо** з хвилиною, коли в армії підупадає карність, така армія перетворюється на банду грабіжників й злочинців.

Якщо я сьогодні, після понад 50-ти років, порівнюю Українську Галицьку Армію з австрійською армією, то бачу, що УГА, хоч не мала того воєнного виряду, що його мала австрійська армія (бо коли б була мала, то хто знає, як повернулося б колесо історії на сході Європи), але під оглядом дисциплінії її далеко перевищала. В австрійській армії вояки слухались своїх старшин й виконували діні їх накази, бо мусіли. Коли ж однаже була нагода відтягнутись від якогось обов'язку, то радо з неї користали. Австрія складалась з різних націй і всі знали, що воюють за чужу справу. Цілком інакше малається спра-

ва в УГА. Стрільці знали, що вони воюють за свою самостійну, від нікого незалежну й вільну Українську Державу, за кращу долю й волю Українського Народу. Тому стрільців УГА не треба було гнати на фронт під принужденням, вони йшли в бій з вервою, з одушевленням, як сказано в пісні: «як ідуть в бій, то співають і зі співом умірають».

І дійсно УГА була дуже хоробра армія, що признають навіть вороги українського народу, як ген. Денікін, який у своїх споминах відмітив, що «УГА була правдивою, регулярною армією». Це не якенебудь признання!

Стрільці УГА, крім всіх прикмет регулярної армії, відзначались ще одною, дуже шляхетною прикметою, а саме любов'ю до своїх старшин, як добре діти до своїх батьків. Вони своїми грудьми готові були боронити своїх старшин, якщо їм загрожувала небезпека. Щоби не бути голословним, наведу кілька випадків, а їх з воєнної історії УГА можна би навести дуже багато, щоби доказати правдивість повищого твердження.

Було це в місті Бершаді, місці пос-

тою 2-го Корпусу УГА в часі, коли зне можена і здесяткована тифом армія знайшлась в критичному положенні й не залишалося нічого іншого як капітулювати і йти за дроти до ворога або шукати такого виходу, щоби вдергати рештки армії в цілості та не позуватись зброї. Та події котились з такою неімовірною швидкістю, що не було часу на будь-яку застанову і для рятування цілості армії прийшлося заризикувати полученням УГА з червоною армією.

В тому часі я був комендантом кінної сотні і кавалерійським референтом при штабі 2-го Корпусу УГА. Вже в перших днях, після «злук» УГА з червоною армією, ми старшини нішком говорили між собою, що «з той муки хліба не буде». Ми бо бачили виразно, що наші стрільці і червоноармійці дивляться вовком на себе, а це не ворожило нічого доброго. На політкома до 2-го Корпусу прийшов тов. Струхманчук, кол. четар УГА, здається народній учитель і маляр. Що він малював, паркани чи колеса до возів, не знаю, бо його «архітврів» не мав нагоди оглядати. Був це великий кар'єрист і думав своєю яничарською поведінкою й вислужуванням ворогові добитись високої кар'єри в «доблесній» армії. І добився! Скінчив високо, як всякі Затонські, Барани та ім подібні, що повірили брехливим словам хитрих щитнястих азіятів москалів.

Першим зарядженням Струхманчука було: всі старшини і стрільці мають поскидати з шапок тризуби й на їх місце понашивати червоні зірки. Стрільці понашивали зірки, а поверх зірок дали тризуби і заявили, що їх ніхто не змусить повідкидати тризуби.

За кілька днів Струхманчук скликав мітинг всіх військовиків 2-го Корпусу на більшій площі в Бершаді. Явилися всі старшини і маса стрілецтва. Струхманчук вийшов на підвищення і почав торочити стрільцям більшо-

вицькі брехні про майбутнє щасливе життя народу під комуністичним устроєм, але треба найперше позбутись ворогів народу, себто всіх буржуїв і їх прихвостнів, що стоять на перешкоді до осягнення такого щастя. Та кими ворогами являються в першій мірі усі іхні старшини і їх треба вирізати, вистріляти і вимордувати. В часі цієї огидної «промови» старшини стояли як приречені на смерть, а відповідати Струхманчукові не могли, бо були вийняті з-під права. Хоч ми знали своїх стрільців, та не могли ручитись за масу, бо якийсь зварійований демагог може пірвати масу і на найбільший злочин. Довгенько говорив Струхманчук, а як скінчив, запитав, чи хтось з присутніх хоче зібрати слово. Зголосився старший віком стрілець (прізвища його не пам'ятаю), що служив при обозі і зчав:

— Тов. Струхманчук наговорив нам тут багато про всі блага, веселе та щасливе життя під комуністичною владою, та про те, що ми вже не потрібуватимемо нічого робити, бо печені голубці самі будуть нам в рот летіти.

— Я вам відбираю голос — заревів Струхманчук.

— Ви, Тов Струхманчук, говорили досвіде як годину, може й дві і ніхто вам не перебивав. Не перебивайте ви й менні — відповів стрілець.

— Нехай говорити, нехай говорити — закричали довкруги стрільці. — Отже, почав далі стрілець, — щоби ці печені голубці нам самі в рот летіли, треба вимордувати всіх наших старшин. Якщо вже на таке пішло, то зажнемо від тов. Струхманчука, бо він також колишній старшина. То як тов. Струхманчук, ви хочете, щоби ми мордували наших старшин, наших братів і наших дітей, що на їх освіту ми видавали наш останній, важко запрацьований гріш? Ми жертвували, що могли, щоби їх випровадити в люди, щоби їх посылати до школ і щоби во-

ни стали колись провідниками нашого обездоленого народу. А тепер ми ма- ли би їх мордувати! І за що! За те, що вони разом з нами переносять всі воєнні невигоди, всі труди і так, як і ми, життя своє віддають за свій на- рід? О, ні! тов. Струхманчук! Ми не є якісь дикуни, ми є люди! І такого свята, ви від нас, тов. Струхманчук, не діждете. Я скінчив.

— Славно, славно — загриміли стрільці кругом. Старшини зі сльозами в очах дякували поглядом стрільцям за їхню мужнію поставу й оборону а Струхманчук як непишний пігнався до штабу. Стрілець з обозу, що так гарно відповів Струхманчукові не думав, що його було би стрінуло, якщо б червоні горлорізи були вже сильно сидіти в сідлі і якщо б УГА не була ще досить сильною армією.

Старшини, після примусової злукі УГА з червоноїми ходили як зачаджені кури, непевні ні дня ні години, коли на котрого з них впаде біда. Сходились в помешканнях то в одного то в другого й розважали себе як могли. Одного дня сиділо нас кількох в кімнаті сл. п. сотн. Куріци, пізніше адвоката в Тернополі, що був тоді комендантром корпусного обозу. Ввійшов обозний підстаршина і зголосився по всім військовим приписам: «Пане сотник, голошу слухняно і т. д.».

— Чому ви мене величаете паном сотником — запитав сот. Куріца!

— А як я маю вас величити? — було питання підстаршини.

— Товариш — відповів сот. Куріца.

— Ви мені не товариш — відповів підстаршина.

— А чому ж би ні! — промовив сот. Куріца. Ви старші віком за мене.

— А хочби й тому, що я віком старший, то ви мені не товариш. Ваші то-вариші сидять ось тут з вами, а мої при обозі — була відповідь підстаршини.

Після полагодження службової спра-ви підстаршина службово відголосився і вийшов. Ми переглянулись між

собою, а котрійсь із старшин сказав, що наші стрільці є золоті люди, їх бі на руках носити.

В березні 1920 року, заходами місцевого громадянства влаштовано в Бершаді концерт в честь Т. Шевченка. Велика міська заля була віцтер виповнена місцевим тромадянством і стрілецтвом УГА. Струхманчук зайняв першу льожу. Все проходило гладко, доки стрілець, гімназійний учень, не продеклямував: «Гетьмані, Гетьмані, якби то ви встали...». Струхманчук зірвався з місця й крикнув до декляматора: «прошу перестати деклямувати».

— Просимо далі деклямувати — загули зі залі.

— Перестати деклямувати — заревів знова Струхманчук.

— Просимо далі деклямувати. Тов. Струхманчук підписав програму, нехай тепер мовчить — ще сильніше загула заля.

— Хто там кричить! — зверещав Струхманчук.

— То не старшини, ні! То ми стрільці — була відповідь.

— Ще раз питаю, хто там кричить!

— ще сильніше закричав Струхманчук.

— Тут я, стрілець Демчук!

— Арештувати його — дав Струхманчук наказ комендантovі полової жандармерії, що був ним четар Лев Козак (не уточнювати з сот. д-р Іваном Козаком). Четар Л. Козак пустився в сторону Демчука і пропихаючись через громаду стрільців давав йому морганням знак, щоби втікав.

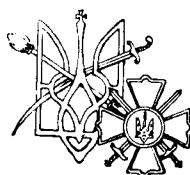
— Пане четар, прошу мене арештувати, бо ви будете за це відповідати — заявив стр. Демчук.

Багато стрільців пустилися до льожі Струхманчука приступом, та той бачучи, що не переливки, звіяв бічними дверми.

Четар Козак арештував стрілеця Демчука й зпровадив його до місцевого ареншту. Був це дещо більшій партеровий дімок. Сторожив його черво-

ноармієць, китаєць. Цей «ходя» стояжив тільки фронт вязниці, а що діялось по другій стороні будинку, його не обходило. Нічю прийшли стрільці, виломили в стіні діру, стрілець Демчук вийшов на свіжий воздух і ще цієї ночі подався до армії Ген. Павленка, що в тор час оперувала в околиці Бершаді.

Хай тих кілька слів признання буде нагородою колишнім стрільцям і підстаршинам УГА за їх відданість українській національній справі та за пошану і синівську любов до своїх старшин, а рівночасно переконливим прикладом до наслідування грядучим поколінням.

ТРИВОЖНІ ПИТАННЯ

Признання і вдячність належиться для тих наших часописів, що поміщують матримоніальні оголошення тих українців, що живуть одинцем або в малих групках серед чужого оточення далеко від більших українських скупчень, це наразі одинока можливість старатися знайти відповідних партнерів до подружжя.

Таке саме признання, вдячність і подив належаться теж тем, що посилають такі матримоніальні оголошення до наших часописів, бо це свідчить про велику силу їхньої української свідомості, яка не позволяє їм втопитися в чужому морю і пропасти для українства через мішані вінчання. Ті матримоніальні оголошення це для них немов остання дошка рятунку для потопаючого і вони хапаються її, хоч знають, що такий їхній крок може принести їм розчарування або неприємності.

Чи українська спільнота не повинна подати тим нашим потапаючим братам і сестрам своєї помічної руки в організований спосіб? Чи ми маємо далі приглядати байдуже і безчинно, як вони потапають? Їх же тисячі

розкинених по усіх континентах і усіх країнах земної кулі! Тільки деякі з них відважуються на такі матримоніальні оголошення. Чи нам не встидно, що через нашу байдужість і безчинність мішані вінчання серед українців поза Україною доходять уже до 100%? Чи нам усім байдуже, що при дальшій такій байдужості і безчинності за кілька-десять літ з цілого нашого українства поза рідними землями остане мало що або нічо? Чи наші найвищі громадські установи при попертю і помочі наших Церков не можуть і не повинні зорганізувати негайно і провадити суспільне посередництво українських подруж з глобальним засягом дій? Моя дружина Олена Тишовницька вже від 8 літ бореться в нашій пресі за таке посередництво. Вона тільки випрацювала в усіх подробицях проект такого посередництва і переслава його одній з наших найвищих установ. Вислід як горохом о стіну. Чи наша спільнота поза рідними землями дійсно рішена на національне і віровизнаневе самовбивство через мішані вінчання?

Інж. Омелян М. Тишовницький

**«ПУ — ГУ! ПУ — ГУ!» «КОЗАКИ З ЛУГУ»
(По десяти роках УВК за океаном)**

КОНДОЛЕНЦІЯ

До Побратима Генерального Писаря УВК.

«Дорогий Побратиме! Цією скромною карткою висловлюю Вам і Родині св. п. Віктора Дяченка, Військового Отамана Генерала і всьому Козацтву, глибоке співчуття від моєї Дру-

жини й себе. Хай той вірний Син України в Бозі спочиває, а його слава козацька живе й ніколи не вмирає!»
Голлівуд, 15. 4. 71

Василь Ємець

Козак-однорічник Полку ім. Гетьмана
Петра Дорошенка

**ПРИСВЯТА ПЕРШОМУ ОБЛАСНОМУ
З'ЇЗДОВІ УВК ЗА ОКЕАНОМ**

Дня 26-го лютого 1971 р. відбулась в Чікаго нарада Генеральногї Управи УВК під проводом Сл. п. Військового Отамана УВК Ген.-Значкового Інж. Віктора Дяченка. Під час наради, між іншими, порушено справу з'їзду членів УВК, щоби дати можливість не тільки самого побачення, але в перший мірі довідатись про умовини праці на місцях, про паочний стан й життя станиць, про взаємну співпрацю між ними й наладнання житного зв'язку між собою, що є особливо повинно би скріпити видайність праці й поширення козацького руху на ширші круги нашого громадянства.

Усі приявні на нараді згоджувались з потребою такого з'їзду, що виявлялось також в листуванні з поодинокими станицями і їхніми членами. Найбільшою однака перешкодою в зреалізуванні з'їзду була і є широка розсіяність членів УВК в ЗСА і Канаді, не беручи під увагу інших країн, бо і далека Австралія має членів згуртованих в 3-х добре просперуючих станицях, навіть зі своєю прецовою. Очевидно, що кошт транспортації висувається також на одне з перших місць, бо фонди станиць є мінімальні. Все таки на нараді вирішено шукати доріг і місця для Обласного З'їзду і в тій цілі рішено сконтактуватись з управами станиць, щоби знайти спосіб зреалізування наміреної дії.

В червні біжучого року відвідував Чікаго Отаман Станиці УВК ч. б в Ньюарку, Побр Богдан Дацківський, дуже енергійний і ентузіаст козацького руху. Його кількаразові відвідини в Обласного і Наказного Військового Отамана заторкнули багато проблем, між іншими, порушено також справу Обласного З'їзду на сході ЗСА, де є найбільше

скупчення українців й 4. станиці УВК у близькому себе сусідстві. Побр. Дацківський, як звичайно, взяв собі відbutтя з'їзду до серця й дуже скоро повідомив Ген. Управу про пороблені перші реальні підготовчі кроки в цій справі. Між тим в липні заіснував поділ території ЗСА на два Обласні Осередки — Схід і Захід — і число станиць на Сході збільшилось до п'яти та приступлено до реалізації Обласного З'їзду УВК на Сході ЗСА, узгіднивши цю справу з Обласним Отаманом та створивши для цього Діловий Комітет. Так представляється коротка історія народження історичного з'їзду УВК, першого за Океаном, що ми віримо, не буде останнім, але найде гідних послідовників і в парі з цим не буде без впливу на поширення й скріплення козацької ідеї серед нашої громади в діаспорі.

Історія українського народу славиться великими ділами українських князів, коли наша держава й українське військо знайшли опору у власного населення й почали формуватись на власних силах. Це була така велика правда, Божа і людська, що не чужинці, які служили для своєї користі, але своїх місцеві люди, які розуміли найкраще і підроби своєї батьківщині, могли їй найвірніше служити і в потребі боронити перед ворогами. Знані нам великі й світлі постаті українських володарів, що спершись на рідних основах збудували велику українську державу-імперію, що була прикладом сили і розуму не тільки для найближчих сусідів, але для далекої Візантії, Франції, князів Німеччини, держав Скандинавії та інших. Це часи княгині Ольги, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, короля Данила, — часи

славні не лише могутністю України але й високою культурою українського народу.

Дикий схід й сили всієї Азії, лакомі й зацікавлені сусіди та брак єдності в народі підкопали наші сили й довели до упадку української держави. Але любов і пошана до давньої слави та віра, що тільки на своїй землі та спершило на свої сили можна свободно й щасливо жити, принесли відродження після важких віків неволі й занепаду. Появила фінансова сила, Українське Козацьке Військо, яке вийшло з суспільних низів і було від початку народнім військом. Повстасе Козаччина, без початкової дальшої мети і глибокої політичної програми, але об'єднавши з народом і привезли на поміч своїй узбрєній руці й очайдушному лицарському серцю розум нації — талановитих і діяльних проводарів, таких, як Дмитро Вишневецький, Петро Конашевич-Сагайдачний, Михайло Дорошенко та ряд інших. Козаччина дуже скоро змінила свою роль й перетворила козацькі ватаги у правильне іздинциплюване військо, ставши Українським Національним Військом й будівничим творцем відродження Української Держави, і знову світ почав про Українську Козацьку Державу. Гетьмані: Богдан Хмельницький, Петро Дорошенко, Павло Полуботок, Іван Мазепа, Пилип Орлик — творці Української Держави і великих задумів, оспівані своїм народом і звеличені чужинецькою історіографією, що дало підставу до нового відродження державних змагань українського народу в 19-му столітті і збройного держав-

ного чину у 20-тому столітті.

«Козаччина — за словами українського історика-державника проф. Дмитра Дорошенка — це не тільки найбліскучіша, найефективніша поява української історії: вона становить ще й добу найбільшого напруження сил українського народу і його державності, суспільної та культурної творчості. В Козаччині український народ виділив з племіж себе найкращий, найбільш активний елемент, утворив своєрідну аристократію, коли приймемо, що грецьке слово «арістос», значить найкращий».

На казній Військовий Отаман УВК і члени Ген. Управи вітають сердечно учасників Першого Обласного З'їзду УВК на вільній американській землі й бажають здоровово розмазаги і повних успіхів у проведенні праці на честь і славу Матері України й на хвалу Українському Народові і його неструдженому Козацтву. Будьте горді з свого українського походження і вивнені в осягнення Найвищої Мети йдучи слідами козацьких лицарів, які обороноючи землю і віру своїх предків, не жалили свого молодого життя й часті зрештували своєю козацькою кров'ю чернозем України, залишаючи для нас святій заповіт постійної вірної служби Козацькій Державі!

В цій вірі переможемо!
ВОЛЯ УКРАЇНИ! СЛАВА КОЗАЦТВУ!

*Ген. Хор. УВ в УВК Інж. Антін Кущинський
Наказний Військовий Отаман УВК
Полк. УВ в УВК Проф. Павло Бабяк
За Ген. Писаря УВК*

ПРАЗНИК СВ. ПОКРОВИ ТА ПЕРШИЙ КОЗАЦЬКИЙ З'ЇЗД УВК СХОДУ АМЕРИКИ

Підготовка до Празника Св. Покрови і Першого Козацького З'їзду, назначеного на 10 жовтня 1971 р. в Осередку Св. Андрея. Саут Банд Брук, була відносно коротка. Тільки той, хто підготовляв «який-небудь з'їзд, чи святкування», знає, скільки це коштує праці, щоб доглянути і полагодити сотні дрібниць, від яких звичайно залежить успіх або невдача з'їзду. Тому не диво, що часто насуваються питання, як з'їзд випаде, чи все задовільно поладнато, чи чогось не переочено?.

В день празника від самого ранку падав зливний дощ, а така погода зовсім не давала запоруки що до успіхів і чисельності запланованого з'їзду. Першою приемною несподіванкою був факт, що далеко перед назначеною годиною збирки, члени станиць, деякі в козацьких одностроях з відзнаками і пралопрами, швидко заповнили простору зали. Ви-

дно представників і інших комбатантських організацій. Настрій у всіх недощевий, а веселий, козацький.

Святкування почалися Молебнем. З огляду на погоду, Панахиду відправлено також в церкві а не під Хрестом-Пам'ятником, як це було заплановано.

По відправах козацтво з прaporами і співом відмашерувало з церкви до недалекого приміщення на спільній обід. Тут, в прибрачній емблемами УВК залі, зібралися козаки, їхні родини, представники інших комбатаційських організацій та гості. Отаман Станици с сотні. Богдан Дацківський попросив присутніх занимати місця. Капелян УВК Ген. Хор. о. Н. Вояківський провів молитву а відомий наш бандурист хор. В. Юркевич відспівав давню козацьку пісню-молитву «Од там на горі древо стояло». Відтак сот. Б. Дацківський, який проводив цею частиною

святкувань, привітав нашого дорогого гостя з Чікаго, Наказного Отамана УВК полк. М. Петруняка, як представника Генеральної Управи на цей Перший Козацький З'їзд. На превеликий жаль забракло між нами Почесного Отамана УВК Ген. Штабу Ген. Кошового П. Шандрука з причини несподіваної хвороби. Захворів також, відправляючи Богослужбу Генеральному Капелю УВК Ген. Хор. Владика Іоанна відпала точка удекорування його Козацьким Хрестом, що мав виконати Наказний Отаман УВК полк. М. Петруняк. Хрест буде доручено Владії пізніше.

З черги побр. Дацківський представив представників Комб. організацій: Від Головної Управи ОбВУА та відділу Нью Йорк Др. І. Козак, від Краєвої Управи ЗСА і УДУНА побр. К. Голінський, від 1 УДУНА станиця Нью Йорк побр. І. Вербінець, від 1 УДУНА станиця Ньюарк побр. М. Буняк, від Братства «Броди-Лев» побр. Т. Яремчук.

В мистецькій частині брали участь: адм. хор. Валія Калин, яка прекрасно віддеклямувала «Молитву» - монтаж адм. хор. Лесі Лисак, створеної на основі поеми Т. Шевченка «Іржавець». Хор. В. Юркевич, своєю грою на бандурі і співом козацьких дум, створив справжній настрій до тої міри, що присутні почали співати разом з бандуристом. Відомий гуморист хор. Магмен своїм діалогом-сатирою зумів майстерно наасвітлити деякі актуальні теми з нашого церковного життя.

Відрадним було явище, і тут заслуга побр. Б. Дацківського, активне включення молоді в програму свята. Тарасик Кігічак виступав в мистецькій частині з декламацією, а юнаки: К. Дацківський, Л. Дацківський, С. Миськів, О. Кузів і О. Семенюк були членами Почотного Роя юнаків УВК під проводом підх. М. Цинайка і чот. І. Федоровського.

В часі обіду промовляв Наказний Отаман УВК полк. М. Петруняк. Він підчеркнув важливість цього Першого Козацького З'їзду на чужині, а особливо його вплив на дальший розвій нашої організації. За його словами З'їзд був успішним, мимо злойоги. Він дораджував організовувати щорічно подібні зустрічі, де в дружній атмосфері козацтво могло б обмінюватись думками та затіснювати дружні взаємини.

Час призначений на спільній обід і мистецьку частину промінув надзвичайно скоро. На закінчення побр. Дацківський відчитав привіти від Наканого Військового Отамана Ген. Хор. Інж. Антона Кущинського і полк. проф. Павла Бабяка та від Станичного Отамана в Ютиці Д-ра Ю. Рабія, які не мали можливості особисто взяти участь в наших святкуваннях. Молитвою і відспівуванням

національного гимну закінчено офіційну частину цієї козацько-родинної зустрічі. Доказом вдалої зустрічі був факт, що такі гості як і побратими козаки, ще довго після закінчення свята співали вояцьких пісень та гуторили про цікаві ім речі.

Як не тяжко було залишати веселе товариство, але в програмі були ще намічені літні наради, в яких взяли участь Станичні Отамани, делегати і Наказний Отаман УВК полк. М. Петруняк, перешовши до іншого приміщення, щоб передискутувати пророблену працю та намітити плани на майбутнє. Наради почалися звітом Обласного Отамана ЗСА-Схід і зреферуванням праці поодиноки станиць, та пачеркненням планів, що повинні причинитися до пожавленої праці станиці Нью Йорк З черги він згадав про можливості та заходи створення нових станиць у Філядельфії і Вашингтоні, Д. К. За порадою полк. М. Петруняка взято під увагу можливість заснування станиці теж в Трентоні. Обласний Отаман підкреслив важливість праці серед молоді, її зацікавлення козацьким рухом. Кожний побратим, а головно Станичні Отамани повинні докладати якнайбільше зусиль, щоби в цій ділянці ми мали кращі успіхи. Добрим прикладом для нас усіх є пібр. Б. Дацківський, зорганізувавши цілий юнацький рій. По черзі звітували також: станичні Отамани побр. Б. Дацківський і побр. І. Стеценович. Під кінець нарад прийшов Стан. Отаман А. Заліско, щоби виправдати свою відсутність в нарадах. Перебіг нарад протоколував побр. підполк. І. Винник.

На мою думку цей Перший Козацький З'їзд і ділові наради були не тільки поважним успіхом, але щобільше добрим показчиком розвитку УВК.

За так вдалий З'їзд хочу подякувати всім тим, що вкладом праці причинилися до його успіху. Зокрема хочу подякувати стан. О. таманові сот. Б. Дацківському за «Одноднівку», яку він видав з нагоди Празника Св. Покрови і нашого з'їзду, як і за таке гарне приготування і проведення цього свята.

*Д-р Роман Драгіньовський
Обл. Отаман на ЗСА-Схід*

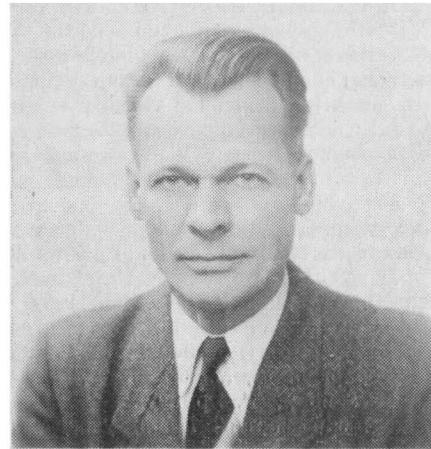
ПРИМІТКА: До історії організування описаного З'їзду слід ще згадати про першіні сутєві в тій справі попереднього Обласного Отамана Побрата Павла Бабяка і народу з ним Побрата Бєліана Дацківського за його приїзду в Чікаго. Відносно ж пропам'ятної «Одноднівки», та з приємністю зазначаємо, що, крім орігінального матеріалу, переважну частину її змісту і ілюстрацій передруковано з нашого журналу.

Редакція «У. К.»

СЕКРЕТАРІ ГОНРОВИХ УСТАНОВ УВК

Полк. УВ в УВК Андрій НОВИЦЬКИЙ
Секретар Нагородної Ради Хреста Українського Козацтва від 7. 9. 65. Член Братства Карпатських Січовиків. Лицар Хреста Українського Козацтва з мечами й золотою та срібною лавровими гілочками та двома зірками на орденській стъожці.

Курінний (Майор) УВ в УВК Осип СЕМОТЮК, Секретар Гонорової Ради Українського Вільного Козацтва від 3. квітня 1970. р. Обласний Отаман УВК на Канаду-Схід. Кол. Сотник Української Національної Армії за Другої Світової війни. Лицар Хреста Українського Козацтва з мечами і золотою лавровою гілочкою на орденській стъожці.

ЗА СТАРОКОЗАЦЬКИМ ЗВИЧАЄМ

Колись бувало як козак навоюється проти турків і татар, то на старості літ залишає те «ремесло» і постригається в чепці, щоб у молитвах до Господа Бога далі служити Україні, випрошуючи у Всемогучого для неї долі й волі.. Хіба ж не подібно до того вчинив і наш великомілановий Побратим Підполковник УВК Лев Острівський, нині член станиці в ЗСА ч. 18 ім. Полк. Михайла Кричевського, що приняв священичий сан Української Православної Церкви?

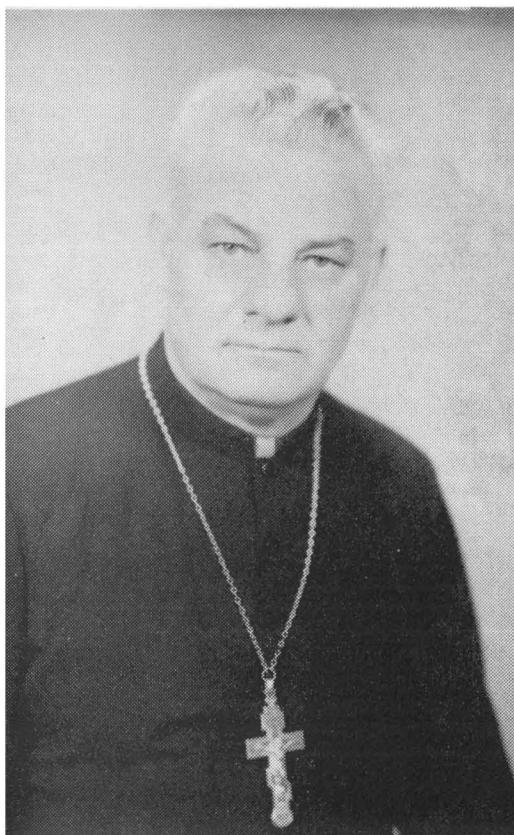
За Другої світової війни Він був Генеральним Писарем і Осаулом Військового Отамана УВК в 2-ій Українській Дівізії УНА. Після війни наш Побратим спершу на еміграції ретельно й наполегливо працював на українському громадському, культурно-національному та церковно-релігійному полі. Але його

духовна істота кликала до вищого підвигу служити Богові й Україні і Він, образно кажучи, «перемінив шаблюку на хрест» і дні 2го жовтня Р. Б. 1969-го став священиком. Чин хіротонії совершив Єпископ УПЦеркви в Америці Андрій Кущак. З тієї нагоди 25 жовтня, того ж року, в Клівланді, стейт Огайо в ЗСА для вшанування Пацюця Лева Острівського відбулися урочисті збори з бенкетом, що їх влаштувало Товариство Прихильників Рідної Шкіли ім. Тараса Шевченка при Українській Православній Парафії. Та урочистість відбулася з осебливо величним успіхом при широкій участі громадянства з щирими устними й листовими привітами. З них відмітимо бздей кілька, як наприклад від: о. Протопресвітера Ф. Кульчинського з Трентону, колишнього професо-

ра о. Лева в Духовній Семінарії в Кременці на Волині, св. п. Військового Отамана Генерала Віктора Дяченка і Генеральної Управи УВК з Чикага, Союзу Українських Ветеранів — Ген. Хор. В. Філонович, Гол. Управи Укр. Робітничого Союзу, Управи хору «Дніпро», о. Якова Кузицького Білоруської Православної Церкви в Торонто, Григ. Ткаченка — редактора «Мети» в Мюнхені, Архиєпископа Бернарда С. Галявські і багато інших, що показує якою широкою симпатією й популярністю користається о. Лев серед резних кіл суспільства.

Головним промовцем на бенкеті був Голова Т-ва Прихильників Рідної Школи Проф. І. Холодняк, який про о. Лева Острівського сказав прекрасну промову, з якої тут подамо слідуєчо.

... «Походить о. Лев з чарівної, південного-

Священик о. Лев Острівський

західної закутини Волинської землі з Крем'янеччини (Родився Він 26 січня 1918 р. в Тараканові, пов. Дубно. Ред. «У. К.»). Там прожив він свої дитячі і юнацькі роки, там і вчився — спочатку в Духовній Школі, а потім у Духовній Семінарії в славному місті Крем'янці, де і здобув освіту богослова.

Поблизу Крем'янця розташована богоспасаєма святиня — Почаївська Лавра, а трохи далі розкидані такі історичні міста і містечка, як Броди, Дубно, Збараж, Острог, Берестечко і інші. Не так далеко і Львів та Луцьке. За розкішну природу називають Крем'янеччину Українською Швейцарією. Багато збереглося там і історичних пам'яток та легенд і народних переказів. Серед такої чудової природи виростає о. Лев. Увібрав він у свою м'ялоду душу і семінарську науку, і подуви сивої української давнини та героїчної Козаччини, і хвилюючих подій Визвольної Боротьби України, увібрав у себе і красу та життєдайні сили свого краю. Під такими впливами укладався світогляд о. Лева і формувався його характер.

Від самого початку 2-ої Світової війни о. Лев перебував на еміграції, був занятий церковно - релігійною, громадсько - політичною і навчальною діяльністю, і, нарешті, знайшов своє місце в рядах Української Національної Армії, що боролася за волю України під проводом генерала Шандрука. По закінченні 2-ої Світової війни перебував у Німеччині на становищі «переміщеної особи», де продовжував свою громадсько - політичну і прицерковну та педагогічну діяльність. В час масової еміграції переселився до Америки, працює на фабриці для «хліба насущного» і провадить прицерковну та широку культурно - громадську і педагогічну діяльність. Окремо слід відзначити літературно - публіцистичну діяльність о. Лева. Він уже написав декілька поважних праць церковно - релігійного значення і продовжує далі свою письменницьку роботу.

В особі отця Лева Острівського українська православна громада на чужині дістала ще одного доброго пастыря, надійного духовного провідника і богослова, невтомного громадського діяча і педагога, церковно - релігійного письменника і непохитного українського патріота».

I. Холодняк

Редакція «У. К.» якнайшире вітає Високодостойного Й Дорогого Панотця Лева та засилає найщедріше побажання успіхів у завзятій його козацькій службі Богові й Україні, а в тому — й рідному Козацтву на честь і славу!

МИСТЕЦЬКІ ОСЯГИ КОЗАЦЬКОЇ РОДИНИ МОШИНСЬКИХ

Про мистецькі успіхи козацької родини Мошинських писалося вже дуже багато. Писала про них наша преса й преса кількох країн їх скитання. Творчість її продовжується вже півстоліття, а осяги є колосальні. Діапазон її творчості незвичайно широкий і всесторонній. Він обіймає твори багатьох жанрів нашого мальського мистецтва. З рук

своїми патріотичними оповіданнями кликає також інших до цієї боротьби. Працю ту продовжував в іншому виді, будучи старшиною для особливих доручень Української Військової Місії в Букаренії. А коли в 1911 р. більшовики переважаючи силою зломили збройний спротив нашого народу, він ступив на інший шлях служби — шлях мистецтва.

Піполк. УВК Володимир Мошинський з донькою Оксаною та сином Юрієм

її вийшли тисячі творів, які сьогодні розсіяні в 14-х країнах світу. Їх можна знайти в Україні, Московщині, Румунії, Мадярщині, Польщі, Німеччині, Австрії, Швейцарії, Японії, Англії, Франції, Італії, Канаді і ЗГА. Стверджуєши це, хочеться поставити питання: де лежить причина такого успіху? На нашу думку вона криється в З-ох моментах; в близькому відчуванні зв'язку зі своїм народом та його культурою, в козацьких традиціях родини та гармонійній співпраці зі собою.

Батько родини, Володимир Мошинський, уродженець Київщини, кол. майор Дієвої Української Армії, підполковник УВК, активний учасник нашої визвольної боротьби. Він не тільки сам боровся за волю України, але

Проживаючи серед наших людей в Бесараїї і Добруджі, серед нашадків наших славних запорожців, він присвятився передусім українському церковному мистецтву, розмальовуючи ім церкви. Понад 25 церкв з іконостасами та величими стінними іконами вийшло з під його мистецької руки, з під руки, що строго зберігала традиції старої Київської школи реалістичного мальства. В цьому самому часі з'явився цілий ряд його портретів наших визначних людей, визначних державних музів інших країн, багато краєвидів, архітектурних мотивів та образів мертвої природи, які здобули високу ецінку мистецької критики. Знайшовши в цей спосіб власний шлях життєвого вияву, В. Мошинський одночасно причинився у великій мі-

рі до релігійного та національного скріплення наших поселенців в Румунії.

Одружившись з донькою ї. Захарія Чайковського, нащадка запорозьких дунайських козаків, Ларисою, та маючи троє здібних дітей, В. Мошинський від наймолодших їх родів пришіплював їм глибоку любов до мистецької праці своїх рук, любов до всього рідного, любов до свого поневоленого народу.

Поселившись після довгих років європейського скитання в Канаді, В. Мошинський послужив знову нашим емігрантам, розмальовуючи їм тут вісім церков, в цьому числі надзвичайно гарну церкву Св. Софії в Монреалі. Праця його на тому терені була вже багато легшою, бо на допомогу йому прийшли вже дві доньки, Наталія і Оксана, та син Юрій, які, закінчивши відповідні фахові студії, стали також мистцями непересічної міри. З цього часу починається вже творчий шлях цілої родини Мошинських, що ї. Воодолімір Січинський назвав мистецькою. Й хоч кожний член цієї родини має свою оригінальність індивідуальність, свій власний круг заінтересувань та мистецьких замислувань, всі вони об'єднуються зі собою вному реалістичному підході до мистецтва та незвичайно дружній співпраці. Згадуючи канадський грунт їх спільноти мистецької діяльності, хочемо окремо підкреслити появу їх ікон святих у наших вишивкованих одягах, що так близько нагадують нам одяги візантійські, старий візантійський стиль.

Праця Оксани, як вмілого рисівника-орнаменталіста виявилася тут вповні. Однак особливо цікаві і вартісні є її власні композиції з української орнаментики, творені з великим знанням нашого народного стилю. В круг її заінтересувань входять також ікони, образи з оточуючої природи та теми з ділянки практичної декорації, за які вона в американському світі здобула золоту медалю.

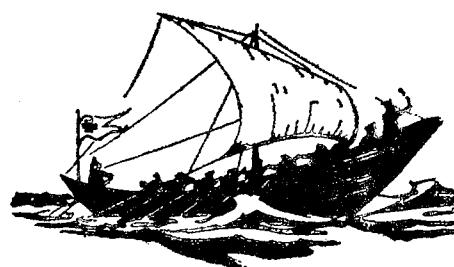
Про наймолодшого мистця в родині Мошинських, Юрія, звичайно думають, що він передовсім знаменитий ілюстратором книжок, особливо книжок технічних, між іншими з ділянки ракет і летунства. Ми бачимо його оригінальність і силу в чому іншому, а саме

в його мистецькому наставленні до мистецтва та його життєвої ролі. В творах «Мистець», «Вічність» і «Сучасність» він затокує метафізичні і психологічні моменти, які, як підкresлює в своєму репортажі в «Українському Голосі» А. Кущинський, «зупиняють глядача і примушують задуматися над життям». Ці саме моменти на нашу думку в найбільшій мірі можуть запевнити йому оригінальне місце в історії нашого маліарського мистецтва. Незвичайно корисним явищем є, що Юрій, при своєму філософському наставленні до життя, гармонійно поєднує свій мистецький талан з практичними потребами нашого щоденного еміграційного життя. В часі перебування в Канаді — він визначний сумівець та співпрацівник майстра Василя Авраменка, що у великій мірі причинився до поширення ідеї українського народного танку та ідеї українського фільму. На терені ЗСА він здібний популяризатор інформації про українське мистецтво та про Україну взагалі серед американського суспільства. Його телевізійні виступи та відчутні заслуги вносять на особливе призначення. Вивчивши японську мову, він відбув студійну подорож до Японії, де причинився до поширення українського імені, здобуваючи нових приятелів для української справи. Він одночасно знаменитий автор книжки «У Світі Мистецьких Чарів», з новими видавничими задумами та плянами. Врешті він, як й його батько, чільний член денверської групи УВАН, що своїми цінними діловідомостями та плянами оживляє життя цієї наукової клітини.

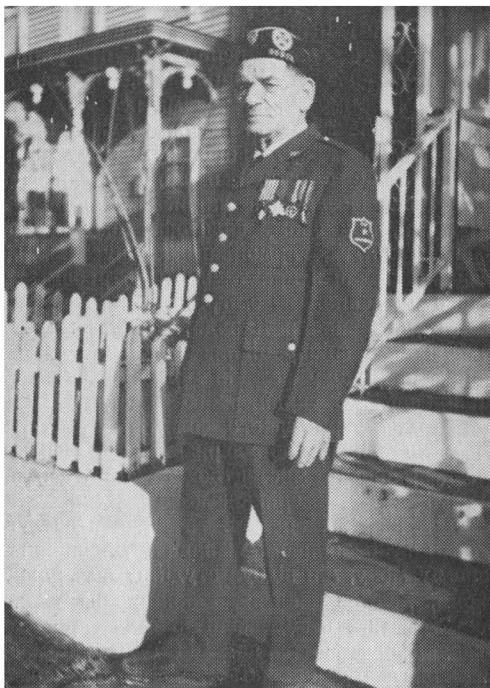
З переселенням до Денверу, родина Мошинських увійшла в особливо творчий період. Прекрасна еточуча природа ще більше посилила їх мистецьку творчість і продуктивність, що останньо завершилась відкриттям їх власної мистецької галереї.

Серед загальних признань, наша козацька організація є особливо горда, що має в своїх рядах так творчу й так заслужену родину, на якої прикладі найкраще справджується стара приповідка — «козацькому роду нема переводу».

Василь Іващук

ХОРУНЖИЙ ІВАН СТЕЦКОВИЧ

Хорунжий УВК Іван Стецкович

Козацький рух, як колись на рідних землях, так і тепер на чужинні, поволі але постійно зростає в силу, поширяючи і скріплюючи козацькі ряди. Вступають до них старші, учасники наших Визвольних Змагань рр. 1917-21, приєднуються їх діти-юнаки і юначки, прибувають учасники пізніших україн-

ських формаций і вислуженні українці вояки армій країн розселення нашої еміграції. Не остають позаду жінки, а всі вони діють в ім'я: Воля Україні, Слава Козацтву!

Нам присмю відмітити сьогодні Отамана Станиці ч. 15. Хор. Івана Стецковича нар. 5. травня 1898 р. в селі Мішанець, Старо-Самбірського повіту. Колишній вояк легіону УСС а згодом бунчужний УГА, учасник Листопадових боїв у Львові, Чортківської Офензиви, славного походу Українських Армій на Київ, страхітливого пережиття в «Чотирокутнику Смерті» й в кінці переїзд з групою Ген. Кравса на Закарпаття в 1920 р., де закінчував військову службу як інструктор драгунів в чеськім війську при вишколюванню рекрутів в Берегово. Після звільнення з війська, як вірний учень писань Івана Франка, й після закінчення кооператино - агрономічного курсу в Йозефові, почав працювати там же на просвітньо - кооперативному полі, звідки в березні 1925 р. приїхав до ЗСА, працюючи по 60 годин тижнево зпочатку в Ньюарку, потім в Масачусетс і знову в Ньюарку, де й почав з часом працювати як контрактор при будові інправі домів, а згодом створив власне підприємство плетення кошів в Карльсгаузені, Н. Джерзі.

Батько семеро дітей, вихованих в українському дусі. Співробітник «Чорноморської Січі» і «Стрілецької Громади» в Ньюарку. Жертвотводаць на українські народні цілі, особливо на інвалідів з наших Визвольних Змагань, і правдивий батько у своїй Станиці УВК з дружиною і дочкою, не забуваючи й про допомогу своїм рідним в родинному селі. Не зважаючи на літа, він, як сам каже — «хоче бути постійно у службі рідній матері Україні!».

~~~~~  
СТАНИЦЯ УВК Ч. 5 ІМ. ГЕТЬМАНА  
ПІЛИПА ОРЛИКА

У Валлєй, Брит. Колумбія, Канада під проводом завзятого Отамана Полк. Трохима Грінченка вже традиційно рік-річно влаштовує свято Геройв. Цього року урочистість відбулася 30 травня після Богослужби, що її відправив Капелян станиці о. Прот. П. Блажук. Після святочного обіду слідувала академія, яка розпочалася співом «О Канадо!» у виконанні церковного хору під батутою пані О. Залубняк. Вступну промову виголосив п. В. Дзюбенко, а святочний реверат Побратим Гр. Подгурець. Наказ УВК з повідомленням про смерть Військового Отамана УВК Ген. В. Дяченка прочитав Почесний Член станиці Побр. Инж. О. Ільницький. У вокальній частині взяли участь: жіночий хор

СУМК під орудою п-ні Л. Гузик, мішаний хор Православної церкви п-і А. Залубняк, музичне сольо на гітарі — Петрусь Блажук і М. Стефін, деклямації — Олександер Ковалчук, Альфа Демчук, Наталя Грицюк і Марта Грицюк. Потім слідували привіти від Стрілецької Громади й ОУК з Вашкверу — Хор. М. Заяць та від відділу КУК — Іван Балан. Кінцеве слово поздяки всім організаторам і численній громаді присутніх сказав о. П. Блажук. Академію що була дуже успішною закінчено співом Українського національного гимну.

\*\*

В цьому 1971-му році станиця урочисто і

успішно відсвяткувала свято Покрови в «День Подяки» 17-го жовтня. В Православній Церкві Успіння Пресвятої Богородиці Капелян УВК на Західну Канаду о. Протоієрей П. Блажук відслужив Службу Божу з акафистом та панаходою по поляглих героях, що віддали своє життя за волю України. В тих Богослужбах взяла участь станиця УВК на чолі зі своїм Отаманом Полк. Т. Грінченком і з козацьким прапором. Потім відбувся спільній обід, улаштований управою станиці, після якого слідувала святочна Академія.

Розпочалась вона співом новозаснованого мішаного хору станиці УВК молитви «Під Твою милість!». Диригент хору о. П. Блажук виголосив вступне слово, після чого хор застівав пісню Т. Шевченка — «Встає хмара з-за лиману». Після деклямації Наталі Гри-

цюк інж. О. Ільницький виголосив святочну доповідь про життя й святкування Покрови Вільним Козацтвом за Української Визвольної боротьби 1917-21 років. Далі слідував привіт хору Матвія Заяця від Української Стрілецької Громади та від Побрратимів дівізії «Галичина». Потім Петрусь Блажук виконав сольно на акордіоні а хор станиці знову виступив зі співом «Ой у полі могила» та «Стойть явір», а учні Рідної і Недільної Школи на Валлей під орудою І. Залубняка проспівали — «Боже, Ти край наш хорони». Останньою течкою була деклямація Марти Грицюк. Кінцеве слово сказав Отаман станиці Полк. Грінченко, подякувавши всім виконавцям програми та всім присутнім. Співом всіх присутніх під проводом козацького хору національного гимну урочистість була закінчена.

~~~~~  
ПРО СТАНИЦЮ УВК Ч. 7
ІМ. ПОЛК. ІВАНА БОГУНА І СОЮЗ
УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ В ПЕРТ,
ЗАХ. АВСТРАЛІЯ

Козацький Рух на нашому терені ввійшов у життя українського суспільства, як нормальнє і потрібне явище. Всі члени Управи а також і більшість членів Станиці працюють по всіх громадських організаціях і життя без них кульгало б на кожному кроці. Це

важливо — коли члени наших Станиць УВК домінують всі діяльності культурного розвитку українських осередків.

Корнило Медвідь
член Генеральної Управи УВК

ВІД СТАНИЦІ УВК Ч. 6 В НЮАРКУ, Н. Дж.

Члени ст. УВК ч. 6 складають з нагоди вінчання їхніх Друзів — співчленів: Побрратима Михайла Матіяша з Посестрою Анною Лазорко найщиріші побажання щастя, здоров'я і многих літ і пересилают на пресовий

фонд «УК» суму десять доларів.
Воля Україні! Слава Козацтву!
Ньюарк, 16 жовтня 1971

За Станицю — Богдан Дацківський
Отаман Станиці

ПРО НАШ ЖУРНАЛ ПИШУТЬ

«Прочитав «УК» від дошки до дошки. Знаменито! Щасти Вам, Боже, продовжувати Ваше коазицьке діло. Знаю, що маєте видатки і дума думку переганяє — як Вам помочи? Старий інвалід, стареча пенсія і т. д. Хіба, як не гордуете мосю карткою, щоб її розмінити на цент — буду радий «чим хата баґата!».

Гемсфед, Н. Йорк

Ваш Іван КУЧМАК, артист магістр

«Для виховання національної свідомості «УК» стойте незрівняно вище других літературних джерел...»
Ванкувер, Брит. Колумбія

Сергій Ган

...«сама ідея визбирувати з української минувшини позитивні моменти — це вже похвально! Бо ми вічно хникаемо й нарікаємо на свою долю, а часто ані не знаємо нічого про світлі моменти з нашої історії. Тут Вам посилюю десять доларів на «Українське Козацтво»...
Філадельфія, Па.

Г. Гордієнко

...«не можу стриматися від дуже радісного «козацького» побратимського почуття, що «УК» набрало впрост епохального значення і досконалого розв'язу в змісті».
Тrenton, 8. 10. 1971

Павло Шандрук, генерал

«Сердечно дякую за переслання чергового чи 3-го «УК». Це число прекрасне, добре зредаговане, повне історичних розвідок звязаних з історією Козаччини а особливо впадає в очі в правдивих історичних барвах та вигляді Герб Української Держави.. Шановній Редакції щиро гратулюю за вміле та змістовне редагування...».

Дітройт, 12 серпня 1971

Михайло Чемній

«Попередньо отримав два журнали. Справди, журнали хороші, гарно зредаговані й чудово оформлені. Приємно в руки взяти...

.. Читав Вашу, надзвичайно хорошу, розвідку про хрест на тризубі. Спасибі Вам сердечні, що так ясно вяснили і показали про дійсність як має виглядати і який має бути наш герб».

Курітіба, Парана, Бразилія, 20 липня 1971 р.
Єпископ Іов (УАПЦеркви на Півд. Америку)

«... Журнал «Українське Козацтво» надзвичайно нам подобається. Дуже гарно і змістово опрацьованій. Сміло можна сказати, що це один з найкращих журналів на еміграції. Пишу нам, бо маю на увазі цілу сім'ю, мужа Андрія, дочку Марусю і сина Андрійка. Дочка моя студіює журналістику ще рік і вже закінчить студії. Починає вже писати в двох мовах, по англ. і по укр. Статті її час до часу появляються в часописі «Свобода» і до час. «Америка» давала відповідь на статтю п. Ірини Пеленської. Маруся народилась в Детройті, проте укр. мову дуже добре знає. Зацікавилася дівчина журналом, як також організацією УВК. Надіюсь, що в скорому часі Маруся попросить у Вас для себе декларацію а тоді і Андрійко, якому буде в грудні 15 років, не лишиться позаді.

Дорогий Отамане і Побратьиме, я особисто буду старатись в міру можливості помогти організації УВК чим лише можу».

З великою пошаною до Вас й щирим побратимським привітом
Дірборн, 11. вересня 1971 р.

Тамара Сисак

Редакція «НАШОГО КЛИЧА», чис. 19, Буенос Айрес, 10. червня 1971 р. підмістила свою рецензію на «УК», з якої подаємо слідуєче:

«Цей гарно оформленій з багатьма ілюстраціями журнал заповнений рядом цікавих і цінних статей з різних ділянок українсько-

го життя минулого і сучасного. Про головне завдання квартальнника вже говорить його назва — «Українське Козацтво». Квартальник старається не тільки подати в усіх аспектах історію козацького руху, його причини, його завдання, досягнення, його славу, яка стала найкращою прикрасою нашого минулого, але й змагає відновити, затримати і поширити шляхетні козацькі традиції й ідеали теперішнього українства, виховати в них нове покоління».. (Далі рецензія подає оцінки окремих статей в дуже похвальноному дусі).

НА «КОЗАЦЬКИЙ ДАР»

На потреби Генеральнії Канцелярії УВК на заклик Почесного Отамана Ген. Штабу Генерал-Кошового Павла Шандрука, поміщено му в ч. 2(16) нашого журналу, зложили добровільні пожертви за час від 15. червня до 31. жовтня 1971 р. слідуючі Побратьимі й Посестрам, прізвища яких подаємо в хронологічному порядку, а після прізвища суму в досягах: М. Миськів 1.50, Е. Носієвич 5, Ів. Стецкович 15, М. Висоцький 2, М. Л. Висоцький 1, І. Кеваль 3, Т. О. Андрушко 1, Б. Паславський 1, М. Лесів 2, П. Коцоруба 1, М. Добриденко 1, С. Сідельник 2, Е. Дащекевич 5, О. Колодницький 10, В. Рудницький 2, М. Висоцький 5, о. Юрій Гулей 5, інж. А. Ільницький 5, о. І. Скульський 5, пані О. Шандрук 5, ст. УВК ч. 2 в Чікаро 20, п. Федоренко 4.75. Разом за цей час 102 дол. 25 ц., а всього з попередніми двома виказами: 370.25.

Всім ВШановним Посестрам і Побратьям, згаданим в цьому списку, висловлюю в імені Генеральної Канцелярії УВК щиру подяку!

*Сотник Лев Струк
Скарбник Генеральної Управи УВК*

Почесний Отаман УВК Генерал Павло Шандрук, прочитавши справоздання Скарбника Ген. Управи про поступлення «Козацького Дару» подані в попередніх числах «У.К.», висловив з того приводу в своєму листі до Генерального Писаря з дня 10. серпня 1971 р. здивовання й розчарування, що лише 10% членства відгукнулися на його заклик, а решта лишились байдужими до виконання свого морального обов'язку, та допоручив про таку свою зневіру подати на сторінках нашого журналу кому те належить до відома.

«ХТО СТРІЛЯЄ В МИНУЛЕ З РУШНИЦІ, В ТОГО МАЙБУТНЄ ВИСТРЕЛІТЬ З ГАРМАТИ!»

каке мудра адкарська приповідка.

КНИГИ, ЖУРНАЛИ, ЧАСОПИСИ

1. Святомир М. Фостун — «ПЛЕМ'Я НЕПОКІНІХ». Повість із часів декабристського руху в Україні. Видання ОбВУА у Великій Британії. Лондон 1971 р. ст. 117.
2. Проф. Д-р Петро Стерчо — «УРЯДОВА КООРДИНАЦІЯ ОПЕРАЦІЙ МАДЯРСЬКИХ І ПОЛІСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ В 1938-39 РР.». Видавництво «Америка», Філадельфія, Па. 1971 р. ст. 26.
3. «УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК» — журнал Українського Історичного Товариства. Чис. 4(28), рік VI. Нью Йорк — Мюнхен 1970.
4. «ФОРУМ» — англомовний журнал для молоді. Чис. 16 — 1971. Видає Український Робітничий Союз Журнал багато ілюстрований і уділяє багато уваги козацькій тематиці.
5. «КАЗАЧЕ СЛОВО» — неперіодичний журнал. Видає «Казачче Національне Представництво за рубежом». Чис. 7 - 1971.
6. «ДЗВІН» — видає Братство Св. Покрови УАПЦеркви в Аргентині. Чч. 2 і 3. Березень-Травень 1971 р. Буенос Айрес.
7. «ПРАВОСЛАВНИЙ УКРАЇНЕЦЬ». Церковно-громадський місячник УАПЦ (Соборної православної). Рік XIX. чч. 122 і 123. Квітень-Вересень 1971. Чікаро.
8. «РІДНА ЦЕРКВА» — український православний церковно - релігійний журнал. Рік XX, Новий Ульм, чис. 87. Липень-Вересень 1971.
9. «УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК». Орган Української Православної Церкви в Америці. Рік XXXVIII. Ямайка, Вересень 1971 (16).
10. «ЄВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА» — редакція комітет, видає Михайло Фесенко. Рік XXXII, чч. 3 — 6, Квітень - Серпень 1971 р. Торонто.
11. «ЖИЮЧИЙ СВІТ». Видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової. Рік XXII, Травень — Серпень, чч. 5 — 9, Вінніпег 1971.
12. «АВАНГАРД» — журнал Української Молоді, видає Центральна Управа СУМ чч. 100 і 101, Брюсель 1971.
13. «МОЛОДА УКРАЇНА» — журнал Української Демократичної Молоді. Рік ХХI, чч. 190-192 Травень - Жовтень 1971. Торонто — Нью Йорк.
14. «АМЕРИКА» Український Католицький щоденник. Філадельфія.
15. «БАТЬКІВЩИНА» — орган Української Консервативної Думки. Торонто.
16. «МЕТА» — орган Української Національно - Державницької Думки. Мюнхен.
17. «ГРИЗУБ» — орган Української Національно - Державницької Думки. Нью Йорк.
18. «УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ СЛОВО» — офіційний орган Української Народної Помочі. Піттсбург.
19. «ЕКРАН» ч. 57-58, рік XI — 1971, Чікаго. Журнал українського життя.
20. «ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК» 7-ої ст. УВК і СУК в Перті, Зах. Австралія. ч. 11 Жовтень 1971 р. Редактує Редакційна Колегія. 21. «ВІСНИК» Карпатського Союзу в ЗСА, рік II, ч. 2-3, Нью Йорк 1971 р.
22. «НОВИНИ З ПАНСІОНУ ІМ. ІВАНА ФРАНКА» ч. 5. Редактує колегія: п-ні М. Пастернакова — голова, п-на Т. Івахів — секретар. Дуже цікаве видання.
23. «КАЗАК» — орган «Казачього Национально-Освободительного движіння» ч. 118, 1971, Франція.

КОЗАКИ — КОЗАКАМ

По словах професора Міллера, донського козака і члена українських наукових установ, «КОЗАЧИЙ СЛОВНИК-СПРАВОЧНИК» є історичною подією в житті козацького народу, це є велика подія в розвитку козацької культури.

Цей словник видали кубанські козаки Губарев і Скрилов в московській мові, але його зміст має дуже багато цінних і об'єктивно поданих періоджерельних матерілів та га-сел, що торкаються українського козацтва. Має він три томи (5 книг) до 1.000 сторінок. Ціна всіх томів разом 16 доларів і 50 центів. Адреса для замовлення:

The Cossack Dictionary
Alexei I. Skrilov, Editor
15 Bungalow Ave.

San Anselmo, Ca. USA 94960

Автор згаданого Словника Г. Губарев хотує також до видання книгу, яка вийде в 1972 році, про «КОЗАЦЬКІ ЗЕМЛІ 15 - 18 СТОЛІТЬ» в світлі нових даних. Вона матиме ілюстрації пера кубанського козака Н. Мичнаткина та мапи також кубанського козака нашого приятеля Військового Старшини Інж. А. Скрилова. Ціну цього видання ще не встановлено. Замовлення й передплати можна висилати на вищеподану адресу.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Командир Української Національної Армії Генерального Штабу Генерал - Полковник Павло Шандрук подає до відома, що коли хто з Побратимів хоче здергати Восний Хрест або має право на Хрест Симона Петлюри, то мусить НЕГАЙНО скласти дотичне висечення і виставити чек на 20 доларів на конто:

Bayerische Vereinbank, 8. Muenchen 80
Max Weber Platz, konto 474300.
і вислати ті документи безпосередньо на адресу Ген. П. Шандрука:

Honorable General Paul Shandruk
441 Woodland, Trenton, N.J. 08610
USA

ХТО ПОМАГАЄ ВИДАВАТИ НАШ КВАРТАЛЬНИК
(Крім точних кольпортерів, передплатників і післяплатників)
ВИКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
від 15 червня до 30 вересня 1971 р.

Замість квітів на нев'янучий вінець на свіжу могилу св. п. Військового О-тамана УВК Генерал-Значкового Інж. Віктора Дяченка зложили (в американських долярах):

Др Ю. Рабій 5, С. і О. Левченки 24, Т. Грінченко 9.50 (10 канад. д.), П. Дорош 10, О. Желіховський 6.50, св. п. А. Карабіневич 10, М. Антоненко 5, М. Висоцький 14, М. Клепачівська 10 і о. Г. Сіваченко 5. Разом 99 долярів. (Всього з попередніми пожертвами дол. 264).

Інші дари:

О. Желіховський дол. 4.12, о. А. І-

лінський 1, Ант. Кущинський 1, М. Брик 2.75, В. Мошинський 5, П. Клименко 1, Яр Славутич 2.50, М. Чемний 1, о. В. Лаба 25, А. Скрилов 2, М. Янів 5, о. Й. Чайковський 5 долярів, П. Кашинський 1, В. Безсонів 6, М. Козленко 1, Ст. УВК ч. 6 в Нюарку 10, О. Моргун 10, М. Петруняк 5, Др. Ю. Подлуський 5 і П. Федоренко 3. Разом по цьому списку поступило дол. 96.37.

А всього за відчitний період: дол. 195.37.

Всім ВШановним жертводавцям щиро-сердче побратимське спасибі!

Закликаємо всіх організованих і неорганізованих прихильників Ко-зацької Ідеї за порогами Батьківщини не лишити і далі наш журнал своїми бодай найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому видання журналу, як і до цього часу, не буде мати дефіциту і жадних боргів, хоч кошти друку й поштові видатки ще далі ростуть.

**ВЕЛЬМИШАНОВНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ І КОЛЬПОРТЕРИ
«УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА»!**

На порозі 5-го року видання друком нашого журналу прийміть найсердечнішу подяку за Ваше взірцеве виконання свого обов'яеку!

Завдяки Вашій основній помочі, то є, своєчасним оплатам за журнал а ще й — дарам на його пресовий фонд, «У. К.» появляється своєчасно і видавництво ніколи не мало дефіциту та жадних боргів.

ВШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ! ЧИ ВИ ВЖЕ ЗАПЛАТИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ ЗА 1971-Й РІК 4 ДОЛЯРИ, А КОЛИ ВИ НОВИЙ ПЕРЕДПЛАТНИК, ТО ПЕРЕДПЛАТУ ЗА ДРУГУ ПОЛОВИНУ ЦОГО РОКУ 2 ДОЛЯРИ? КОЛИ НІ, ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ ЧИМ ВЧАСНІШЕ, ШОБ НЕ ПОШКОДИТИ НАШОМУ ДО ВАС ДОВІРЮ ТА ФІНАНСОВИМ РОЗРАХУНКАМ ВИДАВНИЦТВА!

Редакція й Адміністрація «У. К.»

